

Vegyes közlemények.

Az én első szolgálatom.

Elbeszéli Ormai Balázs ez. örsvezető.

Irta: *Virág László* csendőrszázados.

Alig, hogy a tanosztályban letett elméleti vizsga után felocsudtam abbéli töprengésemből, hogy a gyakorlati szolgálatban milyen körülmények közé jutok, hogyan fogom tudni abbéli vágyamat elérni, hogy a csendőrségnél altiszti rangot érjek el, milyen előjáróim lesznek s különösen milyen lesz őrsparancsnokom, hogyan tudok beleilleszkedni az előttem teljesen ismeretlen vidéken levő őrs bajtársi körébe, máris azon vettem észre magam, hogy az eddig soha sem látott Kara községben levő csendőrlaktányában csomagolgom ki szerény podgyászomat és idősebb bajtársaim felügyelete és utasításai mellett helyezkedem el írószekrényemben és ágyamon.

Soha el nem feledek! E nap fordulópont volt életemben.

Mikor a laktányába érkeztem, meglepő tisztaságot és rendet találtam s bizonyos kellemes, családias küllemet adott a nyitott folyosót övező vadszőlőlugas és a mellette levő kis virágos kert a laktanyaépületnek, melynek első ajtaján bekopogtatva, az őrsirodába jutottam, hol egy jószágos arczú, derecső haju, de fellépésében és beszédmodorában határozottan katonás őrmestert, az én őrsparancsnokomat találtam.

A köteles jelentkezés után megnyerő beszédmodorral közeledett hozzám, jól megnézett tetőtől-talpig, s azután kilétemre, viszonyaimra, tanulmányaimra nézve kérdezősködővén, főképp azt kutatta, hogy mi hozott a csendőrséghez, mit gondolok itt elérhetni?

Miután megtudta tőlem, hogy három középiskolát

végeztem s azután a nyomdász-ipart tanultam, majd a csapatnál szakaszvezetői rendfokozatot értem el — mintha most is hallanám — mintegy meglepődéssel szólva, a következőket mondotta:

«Ha kitartása lesz, fiam, jó pályát választott; értelmes emberre nagy szükségünk van, igyekezetétől függ, hogy a mit kíván, elérhesse. Ma és holnap a holmiját hozza rendbe, ha csak valami közbe nem jön ma és holnap szolgálata nem lesz. Rend és rend legyen mindenkor a zemei előtt s akkor nem lesz bajunk egymással. Azután tisztelgett és elboesájtott.

Az őrsön volt beosztva Antalfi István ez. örsvezető, mint másodaltiszt és még három csendőr. A másodaltiszt egy kissé szigoruan, de látszólag jó szívvvel fogadott a legénységi szobában, helyemet megmutatta, de mindig bizonyos fölénnyel rendelkezett velem, úgy hogy bizonyos visszatetszést szült az ő és az őrsparancsnokom bánásmódja közötti különbség.

Az első éjszakám nyugtalanul telt el, alig vártam, hogy külszolgálatba menjek, mert égtem a vágytól, hogy az első szolgálaton túl legyek.

A második napon Antalfi örsvezetőm csak úgy pipaszó mellett egy rövid vizsgát tartott velem, hogy kifürkéssze, mennyit szedtem magamba eddig a csendőrtudományból. A többek között felkérdezte a II. Szolgálati utasítás 27. §-át, melyet a magam észjárása szerint magyarázgttam. Nem volt rá más észrevétele, mint hogy, majd meglátjuk, tudni fogja-e mindezeket akkor is, ha kinn portyázunk?

Azután fölhivta figyelmemet a falra függesztett táblázatokra s kérdezte, hogy ismerem-e azokat? Én, a mint azokat megnéztem, csak úgy félve, találmorra rájuk mutogatva, feleltem: ez itt a halász-, ez a vadászörvény kivonata, ez a foglalkozási terv, ez itt a ministerek, katonai előljárók névlajstroma, ezek itt a vadász-, halászejgyek mintái s ez itt egy katonai részletes térkép. Alig, hogy a térkép szót

kijtettem, parancsolta, hogy vegyem azt le és nézzem meg jobban, s mondjam meg, mit ábrázol az, mert mint továbbszolgáló altiszt, volt szakaszvezetőnek azon el kell tudnom igazodni.

A mint leakasztottam és az asztalra magam elé tettem, jelentettem, hogy az őrsállomásomat és környékét ábrázolja, de nem tudom, hogy a színes vonalak, a melyek egy-egy területrészt öveznek és a benne levő római számok mit jelentenek. «Jó, jó, majd megmagyarázom», válaszolt ő s ezzel a körvonalozott tereprész közepe táján fekvő községre mutatva, mondta, hogy ez itt a mi községünk, az őrsállomás. Az egész bekerített tereprész pedig körülötte a mi örskörletünk, vagy a mint a Szervezeti utasítás 1. §-ából tanulta, a mi «működési körletünk.» Az ezen körletet szétválasztó színes irónnal vont vonalak pedig az egyes őrjáratok határvonalai, az általuk határolt kisebb, csillagalakban egymáshoz illeszkedő területrészek pedig az őrjáratok, a benne levő római szám pedig az őrjáratok számai.

«Most már mondaná meg hát, hány őrjáratunk és az egész működési körleten hány községünk van?»

Gyorsan áttekintve a térképet, jelentettem, hogy az örskörletben 4 őrjárat van 6 községgel.

Az igenlő bólintásból láttam, hogy nem tévedtem, mire jött a másik kérdés, t. i., hogy milyen messze lehetnek a legtávolabbi pontok és az egyes községek laktanyánktól?

Hamar egy kis papírselektét vettem ki jegyzékemből, azt összehajtogattam, úgy 1 cm széles és 15—20 cm. hosszú vonalzó alakra és a térképen levő utak nyomán méréseket eszközöltem a mérle segítségével, s hozzávetőleg megjelenttem, hogy a legtávolabbi pont 11—12 kilométer lehet s a községek távolságait is kimérve, véleményemet elég bizonyos, de bizonyos aggodalommal jelentettem be.

Miután őrsvezetőm helybenhagyta ezt, felvilágosít-

tott, hogy az I. számu őrjárat 24, a II-ik 23, a III-ik 26 és a IV-ik 19 órás, azaz annyi időt adnak az egyes őrjáratok leportyázására; de nem késett hozzátenni, hogy ez csak rendes körülmények között van ám így, mert ha nyomozni kell, nem is szabad az őrjárat sorrendjéhez ragaszkodni, ha pedig nagy hó vagy nagy sár van, őrsparancsnokunk jogosult több időt is adni belátása szerint és ha terheesebb a portyázás, rendesen meg is teszi.

«Ámde — bárha látom, hogy nem hiába szolgált három évet a csapatnál, mert a kártyát eléggé ismeri — nem fog ártani, ha községünket legalább nagyjában megismeri, mert megesik, hogy szükség esetén nem a legrövidebb uton igyekszik oda, a hol önműködésére szükség lesz.

Kössön hát kardot, szedje magát rendbe s megmutogatok egyet-mást a községben, nehogy úgy érezze magát, mintha idegenben volna.»

Kapva-kaptam az alkalmon s alig néhány percz múlva jelentkeztem, hogy készen vagyok a kimeletelre.

Ő is készen volt már s velem együtt őrsparancsnokunk előtt megjelentette, hogy a községbe szándékozik engem kivinni, hogy ott egyet-mást nekem megmutogasson.

Őrmeisterünk ez alkalmat arra használta fel, hogy emlékembe véssé az ő volt őrsparancsnokától tanult egy régebbi szabály azon kitételét, hogy egy csendes őrnek úgy kell ismernie örskörletét, mint a saját tenyerét, annál is inkább pedig az őrsállomás minden viszonyát. Még most is a fülemben cseng, a mint jóságos hangján még azt is megjegyezte, hogy bizony csupa szem és fül kell hogy legyen a jó csendőr, hogy a legrövidebb idő alatt ismereteket gyűjtjön, mert ezek nélkül csak kinlódás volna élete.

Az őrsállomáson séta közben megmutogatta nekem őrsvezetőm mindazokat az épületeket, melyeket ismerem szükséges. A főbb utcákat csendes be-

szélgetés közben bejártuk. Láttuk a róm. kat., az ev. ref., az izraelita vallásuk templomát, papjuk lakházát és az iskolát; több előkelőbb gazda házát, az orvos, a mérnök lakását, a polgári olvasókört, a nagyvendéglőt, két kisebb koresmát, a piaczeret, a község szélén néhány cigányputrit és két székes büntettesnek házatáját. Majd bementünk a község-házához, hol a jegyzőnek, bírónak — mintha csak alkalmilag járnánk ott — bemutatott. Megismerem a község szolgáját s az egyik éjjeli őrt is s úgyszólván rövid másfél óra alatt majdnem tisztában voltam már a község vallási, népesedési, erkölcsi és megélhetési viszonyaival. Különösen jól esett nekem látni, hogy őrsvezetőmet mindenütt szívesen köszöntötték s bárkivel álltunk szóba, bizonyos tisztelettel tárgyaltak velünk.

Végül mikor már hazafelé igyekeztünk, szivarvásárlás czimén benéztünk kereskedőkhöz, kitől az őrs részére egyet-mást vásárolni szoktunk s ott egy kis ideig elbeszélgetve, a megfordult vásárlók szájából sok helyi érdekű újságot hallottam, minek később hasznát is vettem. Mikor laktanyánkba visszatértünk, valami jó érzést fogott el, mely elnyomta bennem azt a kelletlenséget, melyet az ember érez, mikor idegen környezetbe jut, szóval alig 24 óra alatt elég otthonosan éreztem magamat a karai laktanyában.

Nemsokára valami írásokat hozott őrsvezetőm a legénységi szobába és az asztalhoz munkához készült, majd nekem tudtul adta, hogy másnap délelőtt 10 óraker vele együtt rendes szolgálatba indulunk, még pedig az I. számú őrzáratba 24 órára, s ha tudok, írásbeli teendőiben segíthetek neki.

Ez alkalommal ismertem meg a szolgálati könyvet, az őrzárati beosztást s melytől először kezemben őrzárati lap nyomtatvány, melybe az ő felügyelete alatt irtam be az őrzárati beosztásból a tereptárgyakat, melyeket a részletes térképen úgy elméletben végig is portyáztam. Ekkor adta át őrsvezetőm ne-

kem a jegyzékkönyveveskémét, melybe beleillesztette előttem a szárnyparancsnokságtól leadott igazolványomat, s megmagyarázta, hogy az arra való, hogy vele magamat — ha arra szükségem leend — igazolhassam s hogy a kemény fehér lapok a jegyzékben arra valók, hogy arra írónnal feljegyezzük az őrsparancsnok külön meghagyásait. Adott e mellé egy kis kimutatást, a melyből egész könnyen kivehettem, hogy az egyes szolgálatok alatt milyen pihenőket szabad tartani. Majd következett a szükséges írományok rendbehozatala s a szolgálatba-induláskor való felszerelés megmagyarázása.

Vászonzacskómba raktunk 2 nyilatkozatot, 2 iv fehér tiszta papírt, 3 megkezimzett borítékot, bennük szolgálati jegy-ürlappal, 2 jelentés-ürlapot a fontosabb eseményekről s a kiderítetlen maradt bűncselekményekről a jegyzéket, 2 távirati ürlapot s ezzel ezen zacskót lezártuk. Megkaptam egy sebkötöző csomagot s kioktattak minden tárgy használati czélja felől, majd felszereltem úgy, miként járőrtáskával nyomozásakor, vagy előreláthatólag hosszabb szolgálatok alkalmával, később pedig, mint rendes portyázásra vagy rövidebb szolgálatba indulunk kell.

Persze, mindezekről hónapokon át hallottam én oktatást a tanosztályban, de valójában csak ekkor tanultam meg pár óra alatt a dolgok miért- és mikéntjét. Miután láttam, hogy őrzárati lapot csak a járőrvezető kap és vezet, az őrzárati lapot, mely nekem első portyázó okmányom volt, később hű másolatba vettem magamnak s mint egy kincset, úgy őrizem most is a másolatot az ugyanakkor, a karai őrs részletes térképéről szerény tudásom szerint készített vázlattal együtt, mely az I. számú őrzáratot ábrázolja.

A következő éjszakán sok minden csendőri dolog kóválygott a fejemben, későn tudtam elaludni s már korán ébredtem, de a rövid idej alvás daczára is jól emlékszem, álmomban portyáztam s mindig

109. szám

5. l.

Órjárat lap.

Tereptárgyak	M e g h a g y á s			Bizonyítás
	Érkezés	Elindulás	ó r á j a	
	3. Rendes szolgálat.			
	Holnap d. e. 10 óráig, I. sz. órjáratot leportyázni.			
	Drégely községben 6 óra nagy pihenőt.			
	Antalfi István cz. őrsvezető és Ormai Balázs pr. csendőr cz. őrsvezető.			
	1904 május 7. d. e. 10.			
Vajda tanya	d. e. 3/4 11	d. e.	11	Vajda Pálnéval
Anna major	" 3/4 12	d. u.	1/2 1	Tóth intézővel
Gébics község d. u. 3—5. k. p.	d. u.	" 2	" 5	GÉBICS KÖZSÉG PECSETJE
Göbölly csárda	" 6	"	1/4 7	Bencze csárdással
Magda tanya	" 1/4 8	"	1/2 8	Magda Juliannával
Perényi pásztorház	" 9	"	1/2 10	Rózsa Istvánnal
Drégely község d. e. 1—7. n. p.	" 3/4 11	d. e.	7	DRÉGELY KÖZSÉG PECSETJE
Irmalak	d. e. 3/4 8	"	3/4 8	Zárva
Brenner szeszgyár	" 1/4 9	"	3/4 9	Garami megbizottal

Ellenőriztem: Göbölly csárda 1904 május 7. d. u. 6 óraker
Kemeny s. k., őrmester.

Bevonult 1904 május 8-án d. e. 10 óraker.

Kemeny s. k., őrmester.

A másolat hitelül!

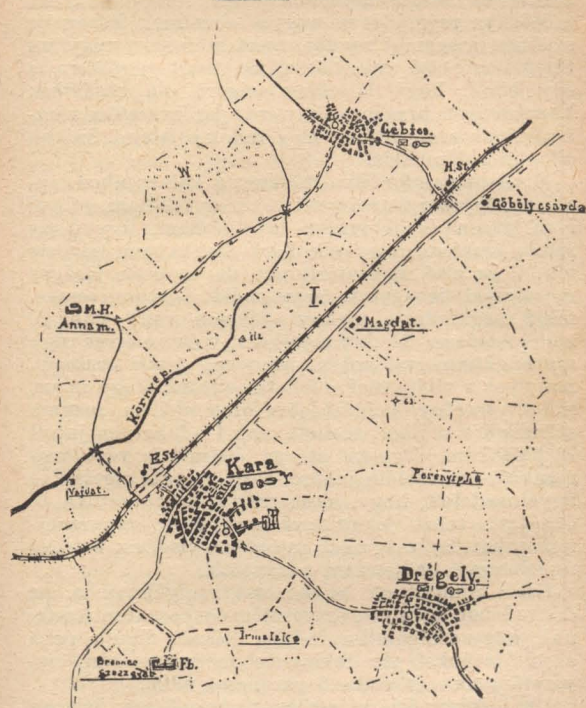
Kara, 1904 V/9-én.

Ormai s. k.,

pr. csendőr cz. őrsvezető.

A karai örs I. számú órjáratának végelapja

1. 25000.

azon igyekeztem, hogy hol akadályozhatnék meg valami olyan bajt vagy törvényteleniséget, melynek megszüntetésével a szolgálatra és felebarátaimra hasznosat cselekedhetnék.

Másnap reggel igen vegyes érzelmek közepette szedtem magamat rendbe, mert már igen vágytam túlesni az első szolgálaton, de mert aggódtam is egy kissé, hogy látszólag szigorú, de kezdetben hozzám igen türelmes őrsvezető járőrvezetőm várakozásának szolgálatban meg tudok-e felelni. Szóval, elfogott a lámpaláz.

Mindent megfordítva tettem; a kalapomhoz legalább négyszer hozzányúltam, meg letettem, szóval igen lassan és tétovázva készülődtem, úgy hogy szinte éreztem, hogy mindjárt megkapom őrsvezetőmtől az első dorgatóriumot, de az csak jószágos mosolylyal igazgatott egyet-mást felszerelésemen, majd megkérdezte, mennyi pénzem van? Soha el nem feledem, 21 koronáscskám volt, melyet úgy szorongattam zsebemben, mint egy óriási összeget, melylyel a világ végére lehetne eljutni. Hogy is ne, mikor szerény polgári jövedelmemből a magam személyére szüleim mellett csak 1—2 korona jutott ki hetenként. Egy kis száraz élelmet is véve magamhoz, őrsvezetőm jobbról-balról megnézegetett és figyelmeztetett, hogy most már 5 percz múlva 10 óra lesz, tehát jelentkezni megyünk őrsparancsnokomhoz, hol magamat katonásan viseljem s teljes figyelemmel hallgassam parancsait.

Ezzel elindultunk az én első szolgálatomba. Az őrsirodában jelentette őrsvezetőm őrsparancsnokunknak, hogy szolgálatba indulni készen állunk, mire az öltözetünket pár tekintettel megvizsgálván, őrsvezetőmnnek a következő parancsot adta:

»Az I. számú őrzárat lesz leportyázandó ezen őrzárati lap szerint — ekkor az őrzárati lapot őrsvezetőmnnek átnyújtotta, — különös gondot fordítson arra, hogy a két községnek — egyiknek nappali, a másiknak éjjeli — leportyázását a próbacsendőrnnek bemutassa. A Gö-

böly csárda közelében félórai lesállás, Drégely községben pedig 6 óra nagypihenő tartandó, a Brenner-féle szeszgyárnál pedig a munkásviszonyok állapotáról tudakozódni kell — s ezzel egy írást nyújtva át őrsvezetőmnnek — az ebben megnevezett Kulina András körözött egyén után pedig a gyárban és környékén puhatoljanak, mert nem lehetetlen, hogy ott tartózkodik. Őrsvezetőm ez alatt elővette a jegyzékkönyvecskéjét és szorgalmasan jegyezte a meghagyásokat, miket én is utánaotztam, a menyire az tőlem tellett. Mikor a meghagyásnak vége volt, engem is figyelmeztetett őrsparancsnokom, hogy teljes szívvel és lélekkel figyeljem meg őrsvezetőm eljárását és ha valamit nem tudnék, tőle kérdezősködjem, mert ha nem leszek mindenre kíváncsi, alig lesz belőlem jó csendőr.

Miután jelentette őrsvezetőm, hogy készen van és a meghagyásokat megértette, őrsparancsnokom künn a folyosón «tölteni» vezényelt. Jelenlétében ezt elvégezvén, tisztelegtünk s «Hátra arcz, indulj» vezényszóra elindultunk.

Valahogy úgy botorkáltam ki őrsvezetőm után, mert csak akkor kaptam észhez, mikor a laktanya kapuján kifordultam, az üde levegő arczomba csapott s rájöttem, hogy a meghagyásokról fogalmam sincs; lámpalázamban mindent elfeledtem.

Őrsvezetőm rámtékitve, észrevette zavaromat, mosolyogva jegyezte meg, hogy ezen mindenki így esik keresztül; azért van a járőrvezető, hogy figyeljen és gondolkozzék járőrtársa helyett is s a fiatalabbat oktassa.

Rövidesen teljesen magamhoz tértem zavaromból, mert őrsvezetőm másra térítette a beszédet.

Csakhamar kiértünk őrsállomásunkról s a vasuti állomást is elhagyva, egészen a szabadban találtuk magunkat.

A szép májusi napok egész elevenné, szinte beszédessé tették a mezőt, melyen szép csendesen bandukoltunk.

Mielőtt az első tereptárgyhoz értünk volna, őrsvezetőm a sík terepet észrevehetően jobbra-balra jól szemügyre vette s szó szót érve, több mindenről kioktatott, hogy a Vajda tanyán lakók jómódu, de szerény földműves népek, a csendőrt igen megbecsülik, csak az a baj, hogy alig lehet kitérni vendégszeretetük elől. Megérdemlik, hogy a csendőr velük bizalmas és előzékeny legyen, de különös hangsúlylal tudtomra adta, hogy a jó csendőr a bizalmaszkodást kerüli még ilyen helyen is és komoly, higgadt, de a mellett nyájas beszédével érdemli ki a tiszteletet, a mely a csendőr voltának kijár.

Ezalatt megérkeztünk az első tereptárgyhoz, hol a ház közelében — mint később megtudtam — a tulajdonos két kis leánykája játszott. A mint bennünket észrevettek, a nagyobbik — úgy 6—7 éves lehetett — egyenesen őrsvezetőmnek tartva, illedelmesen köszönt s az ő Antalfi bácsijának kezét megragadva, szinte igyekezett bennünket hozzájuk bevezetni, miközben sok mindenfélét összehadart, többek közt, hogy édesapja vásárra ment lovakat eladni Józsi bátyjával, meg hogy a Bodri kutyát agyonlőtték, mert egy cigány embert megharapott, stb., miközben őrsvezetőm úgy el-eltréfált vele, hogy a saját gyermekkel sem lehet különben. Majd, mert egy kis kölyök-kutya kezdett bennünket az ajtóban ügyetlenül ijesztetni, kilépett a ház küszöbén maga Vajdáné is, ki olyan nyájasággal fogadott és tessékelt be bennünket az első házba, mintha vérei letünk volna.

Őrsvezetőm — mint a ki otthon van — beljebb lépett a nagy szobába s utána én is, de nem késett az ő szokott megnyerő modorával a beszédet felvenni. Bemutatott, mint új embert. Számtalan kérdés folyt mindkét részről közömbös és nem közömbös tárgyakról, s a két kis leányka, mikor leültünk, őrsvezetőmbe csimpaszkodott, miközben elővett őrsvezetőm egy kis papírgöngyöt s elosztotta azt a néhány szem cukrot, a mi benne volt.

Én magam igen hallgatag voltam, de igen jól megjegyeztem azt a hatást, a mit ez a kis ajándék a gyermekekre, de különösen édesanyjukra tett.

Alig egy negyedórai ottartózkodás alatt mindenről tudomást szereztünk, a mi a tanyán lakókra és a környékre vonatkozik. Jól mondotta őrsvezetőm, hogy a vendégszeretet elől itt alig lehet kitérni, mert Vajdáné ugyancsak készülődött, hogy bennünket egy kis harapnivalóval és borral megkínáljon, de mi egy jó kifogással szándékától eltérítettük. Miután nem értesültünk semmi olyanról, a mi bennünket közelebb érdekelt volna, délelőtt 11 órakor elkészöntünk és folytattuk utunkat az Annamajor felé.

Utközben nem késett őrsvezetőm megjegyezni, hogy a gyermek- és asszonynéppel helyesen bánni tudó csendőr helyzete igen könnyű, mert azok nem gondolják meg úgy a dolgot, mielőtt valamint elmondanak, s akaratlanul is kibökkenenek olyan titkokat, a mik a csendőrré nézve értékesek.

«De nini, maga nem szokott talán dohányozni?» kérdé tőlem őrsvezetőm, miközben dohányszelenczét elővéve, egy szivarkát sodort s rágyújtott. E közben én értésére adván, hogy nem szoktam dohányozni, faggatni kezdett, hogy tudom-e, hogy járőrszolgálatban szabad-e és mikor, dohányozni? Válaszom az volt, hogy utasításaink értelmében csakis községen kívül, szabadban és pihenő helyiségben van megengedve a szivarozás, de községekben dohányozni vagy általában pipázni, sohasem szabad.

«No, lássa, lássa, nem tudja! Ilyen a nem dohányos ember. Hogyne volna szabad pipázni szolgálatban, csak szolgálaton kívül, séta közben nincs megengedve a pipázás, pihenő helyen és szabadban portyázás közben minden módon szabad dohányozni. Jó ám ezt biztosan tudni a nem dohányos csendőrnek is, mert mikor járőrvezető lesz, neki kell ellenőrizni, hogy járőrtársa a szabályt e réven is betartsa. Sőt többet mondok — folytatta ő — részemről

azt sem tartom illőnek, hogy egyes tereptárgyaknál más házánál — pedig akad ám ilyen csendőr elég — a tulajdonos engedelmé nélkül, csak úgy kérdetlenül pipára gyujtson a csendőr. Ha illedelmesen engedélyt kér, úgy sincs ellenvetés, míg ha kérdetlenül rágyujt, könnyen zokon vehetik tőle és rossz szemmel nézik, pedig ez árt a szolgáltatnak is.» Igazat kellett hogy adjak ezen felfogásnak s nem győztem eléggé csodálkozni őrsvezetőm helyes gondolkozásmódján.

A Környe patak hidjához érve, megállottunk, mert onnan jó kilátásunk volt a környékre. Itt őrsvezetőm hamar körültekintett s tréfás hangon kérdezve: «No, próbacsendőr, nézzen körül, lát-e valamit, a mi minket érdekel?» próbára tett. Láttam is én sok mindenfélét. A határban majdnem mindenfelé dolgoztak a földmivesek. Egyik helyen gyűjtöttek, másikkal kukoriczát kapáltak, itt két kipányvázott ló, amott gyermekek felügyelete alatt néhány marha legelt. Végre mégis kénytelen voltam jelenteni, hogy semmi különösöt nem észlelek.

«Hát ott a patak mentén nem látja azt a három gyermeket? Kettő a patakban a part szélén turkál valamit, a harmadik a part mellett guggol s az alatt az a csapat tehén a tilosban legel. Suta legyek, ha nem az a dolguk, hogy a tehenekre ügyeljenek s a helyett valami csinyt követnek el.

Rösteltem a dolgot, hogy észre nem vettem, de mi volt mit tennem, az akkor már a gyermekek felé tartó őrsvezetőmet követtem hallgatagon.

Uramfia, mikor odaérkezünk, megállapítottuk, hogy a három gyerek tilos időben és halászejegy nélkül rákászik két kosár és döglött békák segítségével s már vagy 25 darabot fogtak is, kisebbet, nagyobbat, míg a tehenek — jó, hogy észrevettük — a vetésben barangoltak, de kárt még nem csináltak.

Persze volt megrökönyödés, a mikor jöttünket észrevették. A legnagyobbik 10 éves volt, a másik kettő valamivel fiatalabb. A legkisebbik azonnal a

teheneket kezdte kiterelni a patak partjára, hol szabad a legeltetés, a másik kettő pedig szemlesütve állt őrsvezetőm előtt, mikor a patakból kijöttek.

A fogott rákokat visszaeregettük, a kosarakat pedig egyik fiuval a közeli Anna-majorba vitette őrsvezetőm s még ott a helyszínén korholta a fiukat, hogy a tehenekre nem ügyeltek s felvilágosította őket, hogy törvény szerint rákászni csak annak szabad, a ki adót fizet érte, de akkor sem mindig, mert bizonyos időben, mint most is, egyáltalán nem szabad rákászni. Egyébként megígérte nekik, hogy apjuknak elmondja csinyjüket, s ha még ilyet tesznek, meg lesznek büntetve, miután a fiuk kibökkenették, hogy máskor is szoktak rákot fogni, de azt nem viszik haza, hanem a járó-kelőknek adják el pár fillérért és azon cukrot vesznek, tehát szülőik tudta nélkül cselekedtek.

A legkisebb fiu ezután őrsvezetőm felhívására 8—10 lépéssel előttünk czipelte nagy szepegeve a kosarakat, őrsvezetőm pedig ismét oktatni kezdett. Elmondotta, hogy a fiukat és apjukat is személyesen ismeri, utóbbiak béresei az Anna-majorban, igen tisztességes emberek s miután sem a halászati, sem a mezőrendőri kihágásért a gyermekek koruk miatt eljárás alá nem vehetők, csak apjukat fogja figyelmeztetni, hogy a gyermekeket jobban szedjék ránczba.

E közben egy gyalogösvényen az Anna-major közelébe érkezünk, a hol néhány béres, köztük a kosarakat vivő gyermek atyja is, valami szekér összeállításával foglalatkoskodott.

Beszédbe eredtünk mindegyikkel s csakhamar tájékozódunk a major viszonyairól s megállapítottuk, hogy az utóbbi időben nem történt semmi baj.

A fiut apja még előttünk jól eltángálta s ígérte, hogy máskor nem lesz rájuk panasz, de kért bennünket, hogy az intézőnek ne tegyünk említést a dologról, mert rossz néven venné tőlük, cselédemberektől, hogy a marhák nem voltak kellő felügyelet alatt.

Majd betértünk Tóth Kálmán intézőhöz, ki mint nőtlen ember, bennünket igen szivesen fogadott s meglepéssel beszélt a közbiztonsági állapotokról.

Mivel éppen ebéd ideje volt, a velünk hozott elemóziából itt egy kicsit falatoztunk és elbeszélgettünk erről is, arról is. Többek között előjött a szó a cselédviszonyokról is, s szóbeszéd közt az intéző kibökkentette, hogy neki furesának tünik fel, hogy bár a férficselédek vasárnaponként azelőtt csak igen ritkán szoktak a majorból távozni, utóbbi időben majd minden vasárnap délután, a ki csak teheti, elkéredzik és Gébics községbe járnak templomozás ürügye alatt, pedig azelőtt mindig Karára szoktak menni templomba, ha a végett egyáltalán távoztak a majorból. Őrsvezetőm azon kérdésére, hogy valami vidéki ember az utóbbi időben ismételten fordult-e meg a majorban s hogy a béresek czimére levelek gyakrabban érkeznek-e, az intéző nem tudott határozott választ adni, mire őrsvezetőm ajánlotta, hogy ezeket figyelje meg s legközelebb számoljon be, Ezt tenni meg is ígérte.

Úgy délután fél óra lehetett, mikor az intézőtől barátságosan elváltunk és az egyik cselédházba, a melyik utunkba esett, csak úgy, mintha alkalomszerű volna, a pitvarajtón át a konyhában főzéssel foglalkozó béresnének beköszöntünk. Az asszony bennünket — letörölgetve két kis széket — leüléssel kínál meg, de mi, mintha hamar akarnánk végezni, csak úgy állva eredtünk vele beszédbe, miközben az asszony a főzés körül sürgölődött, de a szája be nem állt.

Szóba hozta őrsvezetőm a gyermekeket s kérdezte, hogy hol vannak, mire az asszony nagy bőbeszédűséggel elmesélte, hogy iskolában vannak a községben, most készülnek a hónap végén lévő examentre, s a plébános ur most igen fáradozik, hogy a vallásból minél többet tudjanak. Miután a vallásra terelődött a szó, őrsvezetőm megjegyezte, hogy az mind szép, de hát az urambátyámékat nem látja mostaná-

ban Karán a templomban, pedig azelőtt, ha nem is mindig, de néha-néha ott voltak. Az asszony szemelláthatólag felhevülve, bizony leszólt a mai férfiakat, hogy nem sokat csinálnak a vallásból, inkább Gébicsre mennek ahhoz a dologkerülőhöz holmi ujságot olvasni, pedig jobban tennék, ha a sok istenkáromlást néha leimádkoznák.

Rövidesen megtudtuk tőle, hogy Beretfalvi János gébicsi gazdánál van a vonzóerő, a mit az intéző még nem tudott kisütni.

Ezzel másra terelve a szót, nemsokára elköszöntünk és a Gébics felé vezető uton ballagtunk szép csendesen tovább, de csakhamar megjegyezte őrsvezetőm, hogy ha egyenesen ki akarta volna elégiteni kíváncsiságát, a béresné bizonynyal nem adott volna oly kielégítő választ, mint így, mert a köznépnek szokása, hogy gyanakszik s csak akkor lesz bizalmasabb, ha az ember nagy feneket kerít beszédjének. Lássá, már tudjuk, hogy kinek és minek a kedvéért járnak az embereink Gébicsre. Most az lesz a dolgunk, hogy ott is utána járjunk annak, nem lappang-e ezen jelenség mögött valami olyan cselekedet, mely bennünket közelebről érdekel. Ezzel beszédjét meglasztva, mintha valamiben elmerültek volna gondolatai, az előttünk levő egyenes utra mutatva, megjegyezte, hogy ez a legközelebbi ut innen Gébicsre; de mert a balkéz felé eső tereprészen van a községi legelő, jó lesz arra felé is elnéznünk és a pásztorok dolgai felől érdeklődnünk. Ki is tértünk s a gébicsi marhanyáját megtekintettük. A pásztorokkal csak úgy csendes beszélgetés közben beszámolatott őrsvezetőm. Megkérdezte tőlük, hogy nincs-e valami baj az állatok között, hány darab marhát őriznek rendszeren s mennyi van künn most a legelőn, nem barangolt-e el közülök a legutóbbi időben, kár nem esett-e bennük; hogy megy soruk stb. Miután mindenre kielégítő választ kaptunk, őrsvezetőmmel a pásztorokkal együtt megnéztük a marhákat, csupa kíváncsiság színezete alatt,

miközben őrsvetetőm egy-egy szebb példányra dicserő megjegyzést is tett, azonközben azonban meg is számlálta a nyáját, mit abból tudtam meg, hogy miután elköszöntünk, «mind megvan egy szálíg» kijelentést tette s megjegyezte, hogy a pásztorok igazat mondtak. Azonban csakhamar hozzátette azt is, hogy e pásztorok tetőtől-talpig becsületes emberek, még sem árt, ha a csendőr ellenőrzi őket, mert becsületességük könnyebben megőrzik s a legjobb híré pásztoron is megesis, ha alkalma van, hogy lopott vagy elbitangolt állatokat a márhányáj között rejteget s a rendre, a közbiztonságra veszélyes elem válik belőle.

Meglehetősen melegen sütött ekkor már a nap s őrsvetetőm figyelmeztetett, hogy ha melegem van, a nyakravalómat levehetem, illetve galléromat kikapcsolhatom, de leveit nyakravaló vagy kikapcsolt gallérral, a mig csak birom, községben, vagy emberek által sűrűbben lakott helyen ne portyázzak, mert mindjárt megszólják ennek láttára a csendőrt. Bár jó melegem volt, mondtam, izzadtam is, helyesebbnek véltem, hogy galléromat nem kapcsolom ki, mert őrsvetetőm sem tette azt.

Ezalatt visszaérkeztünk a Környe patak hidjához s ott egy fa árnyékában megpihentünk.

Itt kikérdezett őrsvetetőm arra nézve, hogy mit értek rövid pihenő alatt, mikor, hogyan tartom azt meg? Feleletem az volt, hogy az bárhol, a szabadban vagy fedett helyen megtartható s ezalatt a lábbelimet, ha ok van rá, megigazíthatom, fegyveremet magam mellé letehetem. Rövid pihenő átlag minden órában 10 perc és ez legfeljebb egy óra tartamig össze is vonható. Ezalatt lábbelimet tényleg meg is igazítottam és éreztem is annak jó hatását.

Fél órányi beszélgetés után a hidon keresztül mentünk, de nem tartottunk egyenesen a községbe, hanem a patak balpartján haladtunk északnak.

Eszembe jutván ekkor őrsparancsnokom azon ki-

jelentése, hogy a jó csendőrnek kíváncsinak kell lenni, megkérdeztem őrsvetetőmet, hogy miért nem megyünk egyenesen Gébicsre, mikor az egyenes uton hamarabb érkeznénk.

«Először azért — válaszolta ő — mert a község ezen oldalán a terepet betekinthejtük s nem látok semmi különöset, másodsor pedig azért, mert nem kell azt már a szélső házánál elárulnunk, hogy az Anna-majorból jövünk, mit, ha itt beme gyünk, úgy is mindenki tudja, de jó lesz a községnek másik oldalán is meggyőződünk arról, hogy nincs-e valami baj vagy rendetlenség.»

Körülbelül a községi határ széléig haladtunk a patak partján, mikor dögtetes bűz ütötte meg orrunkat. Közlebb érve, őrsvetetőm megjegyezte, hogy a dögtér van ott s bizonynyal valami állati hullát nem földeltek el kellőleg. Tényleg úgy is volt, mert egy félig-meddig elásott, megnyuzott ló láthatólag több napos hulláján lakmározott néhány kutya, melyek láttunkra morogni kezdtek.

«No, próbacsendőr — kérde tőlem — mondaná meg, mit tenne most maga, milyen lehetőségek forognak itt fenn?» Én hebegtem valamit, mert megint eserben hagyott tudományom, mire őrsvetetőm kioktatott, hogy legelső sorban a közegészségre ártalmas e bűz, tehát gondoskodnunk kell, hogy — ha egyéb eset nem forog fenn — a hulla annak rendje és módja szerint elásassék. Kipuhatholjuk, kit terhel a mulasztás s nem-e valami olyan állati betegségekben mult ki ezen állat, mely ragadós, s ha igen, mézszsel is beöntsék azt s hogy hova lett a bőre, mert pl. takonykór, lépfene stb. betegségeknel az állati bőrt sem szabad felhasználni s kötelességünk meggyőződni, hogy ez utóbbi esetben a község előljárósága jelentést tett-e a főszolgabírói hivatalnak s ha nem tett, mi jelentjük be azt azonnal, még pedig telefonon.

A mint a község nyugati széle felé értünk, több kis leány- és fiutól — kik libát legeltettek — őrsvetetőm

vezetóm megkérdezte, hogy kinek a lova döglött meg a faluban? Meg is tudtuk tőlük, hogy a Kis Barna Sándoré, még pedig úgy, hogy trágyahordás közben a ló megugrott, a kocsit felborította s lábai eltörték, miért azután agyon kellett ütni.

«No, ha ez igaz — jegyezte meg őrsvezetóm — akkor nem sok dolgunk lesz a döglött ló miatt.» Még ekkor sem mentünk be a községbe, hanem csak akkor, mikor a község tulsó oldalára kerülve, a kertek alját leportyáztuk s a vasuti utca végéhez értünk. Ezután bejártuk az összes utcákat s betértünk egy igen jó külsejű háztájhoz, hol az udvaron foglalatokodó legényembertől kérdezősködtünk, hogy apja otthon van-e, mire az jeleznén, hogy apja a pajtában foglalatokodik, előszólította Tóth Pál urat, ki oly sebtélen sietett előre üdvözlésünkre, hogy mindjárt láthattam, hogy őrsvezetóm és közte jó barátság áll fenn.

Nagy szívesen be is vezetett bennünket az első házba, helyet foglaltatott s megindult a beszéd erről is, arról is. Őrsvezetóm megjegyezte, mikor engem bemutatott, hogy Tóth uram is csendőr volt s hogy az egyik fia szintén csendőr, s ha polgári ruhában is jár, most is igen sokszor csendőrnek érzi magát, mert jobban esik neki, ha a szegény csendőrnek valami nem közömbös újságot elmondhat.

Az öreg mindezeket hallva, helybenhagyólag böltingatott s úgy látszott, jóleső érzés és büszkeség töltötte el.

Szó szót érve, elmondotta, hogy nagyobb baj nincs a községben, csak a minap Kis Barnának történt egy kis ügye. Majdnem a nyakát szegte, de hál' Istennek! magának nagyobb baja nem történt, mint hogy meghorzoslta a karját és arczát, de az egyik lova bizony eltörte a két első lábát s agyon kellett ütni. A lovak megijedtek trágyahordás közben valamitől; az árokba fordították a kocsit s az egyik ló a másiknak lábászárára esve, csinálta a kárt.

Őrsvezetóm olyan meglepődéssel hallgatta beszéd-

jét, mintha csak most hallaná először az esetet. Mikor Tóth uram kibeszélte magát, kérdezte tőle, hogy Dongó Miska hogy viseli magát? Hát a Kónya Andris? Nincs-e most rájuk panasz? «Mindkettő napszámba jár s dolgozik — válaszolta ő — tán megjön az eszük, hiszen deresednek már, meg osztán jobb szegényesen szabadnak lenni, mint a börtönben sinylődni.»

Ezután rám került a sor. Az öreg kifagगतott, ki fia vagyok, melyik vidékről származtam ide stb., s nem győzte eléggé dicsérni a csendőréletet, bár még most is csendőr lehetne. «Tudja, Ormai úr, a fiatal ember bolondul az asszonynép után s nem tudja bevárni a házasság idejét. Nekem is ez volt a bajom, ezért léptem ki, de már sokszor megbántam. Nehéz élet a csendőrélet, de gondtalanabb a polgáremberénél, még ha vagyonos is. Lássa, én elég jó módban élek s mégis ezer a gondom. Most a porcióért jönnek, most a marhában esik kár, máskor az időjárás miatt retteg az ember, no meg a gyerekek miatt is sok a költség és a tennivaló; csendőrkoromban mindezekért nem fáj a fejem.»

Szintén magam is beleéltem magamat helyzetébe s már ekkor fogadkoztam, hogy a míg csak lehet, csendőr leszek.

E közben őrsvezetóm Tóth uramat egy kis katonadohánnyal megkínálta s míg az a pipájával vesződött, nekem átnyujtotta jegyzékkönyvecskéjét a szokásos büntetésesek lapján felnyitva, hogy az adatokat olvassam át és lehetőleg jegyezzem meg magamnak. Danyó Miska és Kónya Andris neveit találtam abban. Gébics községből több előjegyezve nem volt. Nagyban invitált bennünket e közben Tóth uram egy kis oszonnára, hogy később térjünk kissé vissza, mert az anyukja most nincs otthon, de úgy fél óra mulva már hazajön, sajnálja, hogy hamarjában nem tud valami harapnivalóval szolgálni.

«Tudja mit, Tóth uram — válaszolta őrsvezetóm — most nincs időnk ide visszatérni, hanem ideje volna

már, ha betérne hozzánk Karára egy kis falatozásra ott jártában, mert szívesen látjuk, na meg adósk is vagyunk vele, mert már többször megvendégt bennünket, s nyomja a lelkemet, ha nem viszonzot-hatom.» Meg is ígérte az öreg, hogy mihamarább meglátogat bennünket, miközben felkészültünk s barátságosan kísért ki bennünket az utcaajtóig s folytattuk utunkat.

Betértünk egy mellékutczába s majdnem a leg-utolsó házat mutatta meg örsvezetóm, hogy abban lakik Danyó Mihály, a mellette levőben pedig Kónya Andris, a két jó czimbora s megjegyezte, hogy ezen házak közelében jó, ha a csendőr alkonyat és virra-dat közti időben lest tart. Ámbátor az utóbbi idő-ben nincs rájuk panasz. Azzal visszafordultunk s betértünk egy másik utczába, ott felkerestük Sere-gély Imre állandó éjjeli őrt s vele is elbeszélget-tünk egyről-másról, többek között ő is hasonlókép adta elő Kis Barna esetét. A közelmultról egyéb lényeges dolgot előadni nem tudott.

Ezzel utunkat a még be nem járt utcákon foly-tatva, Kondor Balázs kisbírónál és Schwarcz Ábriss kereskedésében megfordultunk és miután lényeges dolgot nem vettünk tudomásul, betértünk a község-házára, hol a községi jegyzővel és bíróval Kis Barna esetét meghánytuk-vetettük s a bíró azonnal intézkedett nevezettnek előszólítására s mikor az nemsókára megjelent, utasította őt, hogy a községi gypmesterrel a lóhullát annak rendje és módja szerint azonnal ássa el, mert ha azt nem tenné, büntetésnek teszi ki magát.

E közben előhozta örsvezetóm, hogy biztos tuda-mása van róla, hogy Beretfalvi János gazdaember-nél a környékbeliek vasárnap délutánonként össze-jönnek újságolvasás végett s valószínűleg nem valami épületes dolgokat tárgyalnak.

Erről már maga a bíró és jegyző is tudomással bírt s kijelentéseikből megtudtuk, hogy 3—4 szo-czialista lapot járát Beretfalvi saját költségén és

ezeket felolvastatja a községbelieknek és a környék-ből bejáró idegeneknek, de azért sem pénzt nem szed be, sem előfizetőket, sem egyesülésre tagokat nem gyűjt s így cselekményét akadályozni, vagy éppen vele szemben fellépni nem lehet, hanem csak állandó felügyelet alatt lehet tartani, mire nézve a jegyző és a bíró eddig is befolytak.

Majd betértünk a községházán levő pihenőszobába és ott délután 3—5-ig középpihenőt tartottunk. Fegyverzetünket letettük, lábbelinket lehúztuk, egy keveset falatoztunk és a nélkül, hogy aludtunk volna, az ágyakra leheveredtünk s így beszélgetve, elszórakoztunk. Közben bent járt nálunk a községi szolga, a ki készséggel állott rendelkezésünkre s örsvezetóm ezernyi kérdésére — a miből az ő nagy személyi ismeretére lehetett következtetnem — kész-séggel adott felvilágosítást.

Mikor magunkra maradtunk, itt megvizsgáztott örsvezetóm arra nézve, hogy mennyi a közép- és nagypihenők tartama, hol és miként tartják meg azokat, megjegyezvén, hogy a kimutatás ezen pihe-nőkről ugyan mindig a csendőrnél szokott lenni, mégis jó, ha ezt kívülről tudja.

Feleletem az volt, hogy a középpihenő tartama 1—3, a nagypihenő 4—6 óra. A közép-pihenő, a járőr belátása szerint, lehetőleg fedett helyen, a nagypihenő pedig az őrsparancsnok által előirt hely-en tartandó. Középpihenőn — ha szárítás végett szükséges — a ruha is levethető és a szerelvény is lerakható, nagypihenőnél pedig a járőr teljesen le-vetkőzve, ágyba is fekket és aludhat. A pihenő-helyet felszerelés nélkül és indokolatlanul elhagyni nem szabad, de meg van engedve a pihenőhely udvarán vagy kertjében — ha előbb a fegyverek biztonságba helyeztettek — felszerelés nélkül is mozogni, szórakozni.

«Jól van», felelte az örsvezetóm s egyidejűleg megkérdezte, hogy mit gondolok, mennyi szolgálát-nál jár közép- és mennyinél nagypihenő. Ezt már

nem tudtam, de örsvezetőm kiségitett azzal, hogy középpihenő legalább 6, nagypihenő legalább 12 órai szolgálat után jár. A közép- és nagypihenők egyenként és együttösen a teljesítendő szolgálat egyharmadrészét tehetik ki. Így pl. 9 órai szolgálatnál 3 óra középpihenő, 12 órai szolgálatnál 4 óra nagypihenő, 18 óránál 6 óra nagypihenő, 24 óránál 6 óra nagy- és 2 óra középpihenő illetékes. A nagypihenő egyik napról a másikra át nem terjedhet, tehát vagy még éjjél előtt fejezendő be, vagy éjjél után kezdendő meg.

Miután az ő igen értelmes magyarázata után jelentettem, hogy most már tisztában vagyok a pihenőkkel, kérdezte tőlem, hogy mit gondolok, van-e még valami teendőnk e községben? Én azon hiszemben, hogy már mindenem túlestünk, feleltem, hogy úgy vélem, már nincs.

«Vegye csak elő jegyzékét a kiderítetlen esetekről — hívott fel ő — s nézze meg, van-e e községből valami előjegyezve?»

Elővevén, tényleg találtam egy esetet az előző évről, mely szerint 1903. évi márczius 11 ére (vasárnapra) virradó éjjel Kovács Mihály vendéglős kertbeli jégvermét feltörték és abból 80 kiló marhahúst, egy K. M. jegyű bárdot és 67 üveg sört elloptak 109 K 44 fillér értékben s ezzel gyanúsítva van Lakatos Rupa gébicsi cigány családotól, ki másnap virradóra a községből eltűnt.

«No lássa — jegyezte meg örsvezetőm — azért nem jártunk eddig a koresmárosnál, mert először ettől a szolgáltól akartam megtudni, a mint hallotta is, hogy Lakatos vagy más czimborája nem fordult-e meg azóta a községben, s csak azután, ha erről értesültem, akarok oda menni. Egyébként, ha ez az eset nem forogna fönn, már a pihenő előtt jártunk volna nála, mert a koresmáros a vendégeitől sok oly pletykát hall ám, a miből, ha nekünk elújságolja, mindig lehet valamit leszűrünk.»

Öly rohamosan telt így beszélgetés közben az

idő, hogy már is 5 óra volt s örsvezetőm tanácsára kimosakodtunk, ruháinkat s fegyverzetünket teljesen rendbehoztuk s nemsokára újult erővel készen álltunk utunk folytatására, miközben a nagyvendég-löbe tértünk be s ott a koresmárostól magánlakásán kára ügyében kérdezősködtünk. Majd rátért örsvezetőm Beretfalvira is, kire nézve a koresmáros csak annyit jegyzett meg, hogy az bizonyi bolondítja a népet, folyton korcsmázik s ha így folytatja, egész vagyunkája a dobra kerül. Szó esett a koresmai hitelről s hogy általában kik és mily korukban szokták leinni magukat, kik költekeznek nagyobb mértékben, mire nézve a koresmáros, úgy láttam, kellő őszinteséggel válaszolt s örsvezetőm egy-két jegyzetet is csinált.

Ekkor a koresmáros is velünk jöve, lementünk a kertbe, megnéztük az én kedvemért a jégvermet és környékét s nekem minden felfedezett jelenséget megmagyarázgattak, úgy hogy mikor a vendéglőstől elbucszutunk, teljesen tisztában voltam az eset körülményeivel, de Gébics községet is annyira megismertem, hogy általában könnyen el tudtam benne igazodni.

Ezután legnagyobb esodálkozásomra ismét a község nyugati széle felé portyáztunk s a dögterre értünk, hol a lóhulla már annak rendje és módja szerint el volt földelve, majd a község északi részén, a kertek alatt ballagva, a vasuti megállóhelyhez érkeztünk, hol a vasuti őrrel és családjával beszélgettünk és a szemben levő csárda viszonyairól bő felvilágosítást nyertünk, majd az állomást és csárdát megkerülve, hátulról egész váratlanul tértünk be a Gébics csárda udvarába, hol egy lelket sem láttunk. Majd a csárda udvarára nyíló ivóhelyiségbe tekintettünk be, hol a csárdáson kívül, ki újságot olvasgatott, senkit sem találtunk.

Alighogy a csárdás beinvitált bennünket magán-szobájába, mintha az égből pottyant volna, megjelent az ajtóban örsparancsnokunk egy csendőrel,

kinél szabályosan jelentkeztünk. Őrsvezetőm jelentette, hogy lényeges dolgot ugyan nem észleltünk, de lesz majd négyeszmekőt jelenteni valója. A mint ez megtörtént, őrmesterünk is velünk együtt rövid pihenőt tartott és a csárdással, kit ő is, őrsvezetőm is különböző kérdéssel ostromolt, barátságos beszélgetésbe eredtünk.

Különösen az iránt tudakozódtunk, hogy idegenek, csavargók, gyanus egyének a csárdában megfordulnak-e és általában milyen a forgalom a vasuti állomáson s milyen a törvényhatósági uton?

Rám a csárdás azt a benyomást tette, hogy félve tiszteli csak a csendőröket s csupán kénytelenségéből ad felvilágosítást, de később őrsvezetőm is felvilágosított, hogy igen jó őt minél gyakrabban ellenőrizni, mert úgy véli, hogy laza ellenőrzés mellett hamar letérne a becsületesség útjáról.

Negyedórai ottidőzés után mindnégyen eltávoztunk s a csárdán kívül beszámolt őrsvezetőm a rákászokról, Kis Barna esetéről és Beretfalvira nézve tett puhatolásunk eredményéről. Őrsparancsnokunk jegyzeteket csinált, őrsvezetőm őrzárati lapjára az ellenőrzést rávezette s bennünket a továbbbportyázásra utasított.

Mi már jó messze haladtunk a vasuti töltés mellett, őrmesterünk még mindig a csárda előtt állott s a mint bevonulásunk után megtudtam csendőrtársamtól, később Gébicsre s onnan az Anna-majorba ment, hol a mi szolgálatunk, de különösen a Beretfalvi dolgai után érdeklődött.

Nemsokára kijöttünk a törvényhatósági utra s szép csendesen ballagva, több járókelővel s székérel találkoztunk s mindenkihez volt őrsvezetőmnek szava. Hova megy, honnan jön, mi járatban van? stb., de ezek, egy-kettő kivételével, mind az alkonyatkor hazatérő mezei munkások voltak, kiket őrsvezetőm jórészben személyesen ismert.

Közben volt ideje arra is, hogy beszédjében ráért az ellenőrzésre is, megjegyezte, hogy őrs-

parancsnokunk járatait kifürkészni sohasem lehet, mindig váratlanul lepi meg járőreit szolgálatban s nem ajánlhatná egyiknek sem, hogy rendetlenül portyázzék, mert szolgálatban semmit sem néz el, csak azt hiszi, a mi lát, hall, vagy megfoghat s olyan összeköttetései vannak, hogy mindenről biztos és gyors tudomást szerez, a mi örskörletében történik.

A Magda-tanya népéről is felvilágosítván, megjegyezte, hogy egy igen tisztességes, jómódu ember a tulajdonos, valóságos szerencse, hogy itt az út mentén lakik, mert valóságos őre az utvonálnak és támogatója a csendőrnek. A miről tud, mindig biztos felvilágosítást nyújt. Jó alkonyat volt, már mikor e tanyába, melynek pitvarajtaján világosság szűrődött ki, beértünk. A konyhában lobogó kandallótűz mellett a tanyásnak Julianna nevű felnőtt leányát pillantottuk meg és köszöntöttük.

Láthatólag örömmel fogadott bennünket s csakhamar elujságolta, hogy nemrég volt ott őrmesterünk, hogy apja s anyja, kiket minden perczben vár, a városban vannak bevásárlás végett, Jóska bátyja pedig fegyvergyakorlatra vonult be s egyúttal azt is meglátogatják.

Lényegében fontos oly felvilágosítást, mely minket közelebből érdekelne, nem tudott adni, de beszéd közben meglepő ügyes modorral évődött őrszetőmmel, majd velem is. Többek között a csendőreléletet apácaéletnek nevezte, mert nem szabad házasodni, mire őrsvezetőm megjegyezte, hogy neki már megengednék, ha kapna hozzávaló leányt feleségül. A leány e kijelentésre alább hagyott évődésével, de azt jórész az szakította félbe, hogy szülői éppen hazaérkeztek s elujságolták a napi élményeiket. Így hamarosan megismertem a család viszonyait is.

Innen tovább menvén — mert már egészen besötétedett — csak úgy bizonytalanul czammogtam, míg őrsvezetőm teljes biztonsággal lépdelt előttem

a sötétbe vezető ösvényen s előre megjegyezte, hogy most, mikor csupán a hallásra vagyunk utalva, csak igen csendes beszélgetésnek van helye, de még jobb, ha egyáltalán nem beszélgetünk, hanem csupa fül leszünk. Néha-néha megálltunk és hallgatództunk, majd tovább haladtunk. Később egy helyen leültünk és tudtomra adta őrsvezetőm, hogy most már közel vagyunk a Perényi pásztorházhoz, melynek lakója Rózsa István, egy özvegy, magányos ember; régebbi időben lopásért volt büntetve s bár újabban rábizonyítani sem lehetett, szoros felügyeletre szorult. Figyelmeztetett, hogy egészen nesztelenül haladjak utána s ha ő megáll és leül, én is azt tegyem s különösen ügyeljek, hogy a lesen csendesen maradjak.

Néhány percz múlva a sötétben is ki tudtam venni a fehérre meszelt viskó körvonalait s még 30—40 lépést téve a kukoricaföld szélén, csendesen leültünk és várakoztunk.

Innen már a csillagos ég derengése mellett jól ki tudtam venni a ház bejáró ajtaját s a házon levő ökölnyi ablakot. Körülöttünk minden csendes volt, csupán a közeli község kutyáinak csaholása zavarta meg a csendet.

Egy jó fél óráig maradtunk helyünkön, de semmi lényegeset nem észleltünk. Mikor helyünkről kimozdultunk, elkezdett csaholni bennünket a pásztor kutyája; e neszre a pásztor bottal a kezében kilépett viskójából s mielőtt bennünket észrevett volna, elhallgattatta kutyáját. Közelebb jöven egymáshoz, bennünket fölismert és nagy illemtudással köszönt, mintegy magát mentegetve, elmondta, hogy alkonyatkor elnyomta az álom s ha kutyája nem ugat meg bennünket, tán reggelig sem ébred fel, pedig hát az volna a dolga, hogy a határt őrizze. Őrsvezetőm ezzel azon ürügy alatt, hogy szomjas, vizet kért tőle s így kénytelen-kelletlen visszatért viskójába, világot gyújtott s nekünk alkalmat nyújtott, hogy ott széttelkinthessünk. Gyanusat nem észlel-

tünk. Ezután ő jobbra, mi balra eltávoztunk. Persze kérdezősködésünkre: «Nincs semmi baj, semmi hír?» «Az ám, igen ám» válaszokat adta, mint aféle begombolkozott ember, a ki nem szívesen beszél a csendőrrel.

Őrsvezetőm meg is jegyezte, mikor tőle elváltunk, hogy nem közölt ez az ember még soha semmit a csendőrrel s talán a saját szerencsétlenségét sem panaszolná el.

Megint csak lassú bandukolás volt osztályrészünk a dülöntakon, a melyen haladva, a lomha éjszakai homályban Drégely község nyugati végére értünk, honnan először a déli faluszélen, majd a keletin és északon jártuk be a kertek alját, s az egyik utcán betérve, rendre leportyáztuk a községnek minden utczáját, míg nem feltaláltuk a két éjjeli őr, a mint egymás mellett kocogtak, hűen teljesítve szolgálataikat. Velük elbeszélgettünk sok mindenféléről, kérdezősködtünk erről is, arról is. Együtt portyázva, elhaladtunk a korcsma előtt, hol minden be volt már zárva, de még fönn lehetek, mert a korcsmáros magánszobájából még lámpafény szűrődött ki az ablakon. Az egyik éjjeli őr tudott róla, hogy úgy 11 óra felé érkezett haza borral a korcsmáros és szokása ellenére azért van nála még most is világosság.

Ezután az éjjeli őröktől elválva, egyik sikátorba mentünk, hol egy elhagyott porta közelében meghúzódva, mintegy negyed óráig megfigyelő állást foglaltunk, de lényeges körülményt nem észleltünk. Mikor onnan eltávoztunk, felvilágosított őrsvezetőm, hogy ott lakik özv. Cséra Istvánné rossz hírű aszszony, ki titkos kéjelgést űz s a falusi fiatalság nála szokott titokban kártyázni és dorbézolni. Ezért kellett a házat megfigyelni s jól teszem, ha itt-jártankor gonddal leszek erre is.

Miután semmi rossz hírről nem értesültünk, a községházán levő pihenőszobába tértünk, hol délelőtt 1—7 óráig nagy pihenőt tartottunk. Teljesen

levetköztünk s az ajtót magunkra zárva, ringatás nélkül úgy elaludtunk, hogy már jól fent volt a nap, mikor örsvezetóm költögetett. Hamar felkeltem, rendbehoztuk magunkat, megreggeliztünk s újból bejártuk a községet, majd a községi bíróról, kisbíróval letárgyaltunk minden a községet és biztonságát érdeklő ügyet s azután a községet elhagytuk, még pedig a keleti irányban és a község déli széle alatt haladva, irányt vettünk az Irmalak tereptárgyhoz, melyre nézve örsvezetóm felvilágosított, hogy abban rendszerint csak májustól szeptemberig lakik maga a tulajdonos, ki miniszteri osztálytanácsos. A többi hónapokban a nyárilak zárva szokott lenni és Kellemes Antal karai lakos ügyel fel arra, időnkint rendbe hozza a villát künt és bent egyaránt s miután drága berendezés van benne, szükséges, hogy a járór minden alkalommal meggyőződjék, nem-e fosztotta azt ki valami rosszlelkű ember?

Odaérkezve, azt még zárva s a körülményekből ítélve, lakatlannak találtuk. Majd mikor meggyőződünk, hogy ott semmi baj nem történt, a Brenner-féle szeszgyár felé tartottunk, melynek körülményeire nézve örsvezetóm elmondta, hogy abban rendszerint 50—60 munkás dolgozik, de mert a gyárral kapcsolatosan marhahízalót is tartanak fenn, melyben 80—100 drb marhát állandóan hizlalni szoktak, 8—10 munkás foglalkozik az állatok körül is, kiknek felügyelője egy Nagy Imre nevű botosispán. Igen jóra való ember. Van ott egy gépmester, egy szeszfőző és egy munkafelügyelő is. A tulajdonosnak — ki a fővárosban lakik — egy teljhatalmu megbízottja lakik itt állandóan, ki mindenek felől intézkedik. A szeszgyár mellett van egy kis kantinféle, melynek bérlője a megbízott felügyelője alatt van s általában jóhírű, tisztességes ember. Megígérte, hogy a gyár minden helyiségét megtekintjük, hogy azt is alaposan megismerjem.

Midőn a gyártelepre megérkeztünk, éppen Nagy

Imre botosispánnal találkoztunk, ki bennünket szívesen fogadott és a hizlaldákban kalauzolt, elmondván mindent, a mi a legutóbbi időben a telepen történt. Átmentünk innen a szeszfőzőbe, hol a gépészszel, szeszfőzővel és munkafelügyelővel értekezünk és meghagyásunkhoz képest Kulima körözött egén után puhatoltunk, de sikertelenül. El-elbeszélgettünk néhány munkással is soruk és dolguk felől. Reám legelőbb azt a benyomást tette nyilatkoztak, hogy ebben a különben is jól felügyelt gyárban sorsukkal és keresetükkel megelégedett emberek munkálkodnak.

Végre betértünk az irodába, hol a tulajdonos megbízottját kerestük fel és érdeklődtünk a közbiztonsági állapotok után. Kérésünkre felmutatta a gyári alkalmazottak névjegyzékét és abbéli tudakozódásunkra, hogy Kulima ujabban nem dolgozott-e a gyárban, kijelentette, hogy nem, de ha szeme elé kerülne, ő lenne az első, a ki csendőr-kézre adná.

Minden szavában, minden tettében igazi uriembernek s a csendőrök jó barátjának mutatta magát s nem is késett annak kifejezést adni előttem azzal, hogy fiatalember létemre jó és szép pályát választottam s ha bármikor felkeressük, szívesen lát bennünket.

Innen eltávozván, a kantinba is betekintettünk, de — munka ideje lévén — vendéget nem láttunk, csupán a bérlővel váltottunk néhány barátságos szót, ki kiemelte, hogy náluk baj nem igen lehet s jelenleg sincs, mert a megbízott úr igen kényes, körültekintő ember és az alkalmazottakat igen megbecsüli.

Utolsó tereptárgyunkat is leportyáztam, örsállomásunk felé tartottunk, miközben örsvezetóm óráját megnézővén, megjegyezte, hogy Gébics felől $\frac{1}{2}$ 10 órakor érkezik egy vonat, melynél, ha külön megparancsolva nem is lett, vasuti ügyeletet kell, hogy tartsunk, mert nem tudni, nem vesszük-e hasznát.

A rendes időben oda is érkezünk s az állomásfőnöknél, kivel őrsvezetőm jó barátságban volt, a viszonyok felől kérdezősködünk, majd őrsvezetőm az éppen szolgálatban levő pályáőrrel négyszemközt beszélt meg valamit, mire mi a befásított részen megfigyelő állást foglaltunk, mert az érkező vonat füstje már jól látszott.

A mint a vonat beérkezett, a pályáőr a kijárat-hoz állott fel. Alig egy-két másodosztályu, de legalább 50—60 harmadosztályu utas szállott ki, legtöbben a munkásosztályhoz tartozók s úgy látszott, hogy 3—4 csoportban összetartoztak.

E közben a pályáőr a Kulima nevet két-háromszor kiáltotta, mire az egyik munkás a többi között bujkálni kezdett, de a többiek néhányan «Kulima, téged keresnek» megjegyzést tettek, miközben mi a bujkálónk mellett termettünk s őrsvezetőm felszólította őt és még néhány veletazó egyént, kik nevén szólították, hogy jöjjenek a főnökség épületébe. Ott két ismerős munkástárs a főnök jelenlétében kilétét igazolta s némi tagadás után ő is beismerte, hogy azonos azzal a Kulima Andrással, ki lopás büntette miatt jogerősen 3 évi fegyházra van ítélve, de már hónapok óta a büntetés elől bujkál.

Miután megmotoztuk, megbilincseltek, némi vázrakozás után — mert az elfogás nagy riadalmat okozott az állomás s csak lassan szeledtek el az utasok — részemről legalább úgy éreztem, nagy diadallal kísértük be foglyunkat laktanyánkba, hol őrmesterünknek jelentette őrsvezetőm, hogy ellenőrzése után más lényeges dolgot nem észleltünk, minthogy meghagyáshoz képest, a helyi vasuti állomáson elfogtuk az ügyességi felhívásban megjelölt egyént s előállítottuk.

Őrsparancsnokunk őrsvezetőmnek erre megparancsolta, hogy a foglyot kísérje a legénységi szobába s a pihent Gálya csendőrt szereltesse fél s vele a tényvizlat megszerkesztéséig őriztesse. Őrsvezetőm

az őrzárati lapot, melybe minden tereptárgynál pontosan bejegyezte az érkezés és elindulás idejét, őrsparancsnokunknak átadván, a foglyot, a legénységi szobába kísérte, engem pedig őrsparancsnokom fegyverem kiürítésére utasított.

Mikor ez megtörtént — soha nem feledem el — némi mosolylyal kísérve kérdéseit, kivallatott, hogy esett a szolgálat, kíváncsi voltam-e tanácsához képest mindenre, stb. s miután kérdéseire katonás rövidséggel, de jó kedvvel — mert jól is éreztem magamat — megfelelttem, megdicsért, hogy nem látszik meg rajtam a 24 órás külszolgálat nyoma sem s megjósolta, hogy ha lesz kitartásom, jó csendőr fog válni belőlem.

A mint elbocsájtott, a legénységi szobába lépén, üdvözöltem bajtársaimat, miközben őrsvezetőm hozzám lépve, kezet fogott és gratulált, hogy a szolgálat alatt teljes érdeklődéssel viselkedtem s buzdított, hogy mindig így viseljem magamat, akkor nem lesz nehéz a szolgálat, mert a minden iránt érdeklődő csendőrnek szolgálatban hamar mulik az ideje s ébren marad ösztöne, mely nélkül sikeres szolgálatot végezni nem lehet; s ezzel, mint felavatott bajtársnak, jó szerencsét kívánt a jövődő szolgálataimhoz.

Miután többi bajtársaim is üdvözöltek, én abeli örömben, hogy első szolgálatom ilyen jól ért véget s bajtársaim ily szeretettel vetek körükbe, valójában boldognak éreztem magamat és ezen boldogság kísért engem csendőrségi szolgálatomban a mai napig, mikor már az első 15,000 kilométernyi portyázáson is túl vagyok s mikor már a tapasztalásból állíthatom, hogy ép lélek és erős akarat mellett edzett marad a test is, melyet, ha mértéketlenül élünk, a fáradságos csendőrségi szolgálat is csak igen hosszú idő alatt képes megőrölni.

A bűnvádi feljelentések szövegezése.

Irta: *Soltész Imre* csendőrfőhadnagy.

Sokszor csodálkozik a csendőr, avagy őrsparancsnok, hogy a vizsgálóbíró a bekísért foglyot kihallgatása és a tényvázlat átolvasása után nyomban szabadon bocsátja, pedig, a mint gondolja, oly kézzel foghatóan kimutatta a tényvázlatban, hogy az elfogott egyén volt a tettes. Az sem ritka eset, hogy a bevonult járőrt pótmegállapítások véget visszaküldi az őrsparancsnok. Az is előfordul, hogy a vizsgálóbíró a nyomozásban eljáró járőrt kénytelen beidézni, hogy hianyosan szerkesztett jelentését kiegészítse.

Mindezek okait abban leljük, hogy nem minden altiszt vagy csendőr képes feljelentéseit tökéletesen megszerkesztetni.

A már megszerkesztett jelentés fogalmazványát, átvizsgáláskor vajmi ritkán sikerül oly-képen kijavítani, hogy az tökéletes formát nyerjen, s ha egyik másik át is lesz gyúrva, abból szerkesztői közül vajmi kevesen merítenek tanácsot, mert a jelentések tartalma mindig más, s szerkesztéskor vajmi kevesen gondolnak az előzményekre, s az adott figyelmeztetésekre. Most, hogy a járőrvezető is hivatott a jelenléte szerkesztésére, időszerűnek tartom azokra nézve valamelyes szabványt állítani fel, mely tájékozásul szolgálhat mindennemű bűnvádi feljelentés megszerkesztésére nézve.

A feljelentés szerkesztésénél legelső dolog a címzés. Sajnos mindnyájan még ezzel sincsenek tisztában. Sokan az elfogott gonosztévőt a királyi ügyészségnek címzett tényvázlattal adják át, holott a szolg. ut. 102. § a kimutatja, hogy az elfogott gonosztévőt a törvényszék vizsgálóbírójához, vagy ha közelebb van, a kir. járásbírószághoz avagy főszolgabírói hivatalhoz kell bekísérni.

Már pedig a tényvázlat azon hatóságnak címzendő, melynek a foglyot át kell adni, az pedig semmi esetre sem lehet az ügyészség, mert ez utóbbihoz csak akkor címzendő a feljelentés, ha a fogoly egyidejűleg nem lesz átadva. A többi hatóságokhoz intézett feljelentések címzésében már nem téved senki, mert a szolgálati utasítás vonatkozó része a vétség és kihágások eseteiben félremagyarázhatatlan.

A feljelentés címzése után következik annak szövege, a melynek a következő kérdéseket kell kimegítetnie.

Ki, mit, hol, kinek segélyével, hogyan és mikor követett el? E kérdésekre szóló feleletek nagy részét a sértett vagy káros, részben a tanuk előadásából, s részben saját megállapításainkból állítjuk össze.

Részletezzük e kérdéseket.

Az első kérdés az, hogy *ki* követte el a tettet. E kérdés kétségtelenül a tettes személyére vonatkozik, mi természetesen elmarad, ha a nyomozás annak kilétét nem derítette ki.

A kilét leírása fontos a cselekmény minősítésének szempontjából, mert tudjuk azt, hogy pl. ha a lopást a szolgálatadóval szemben, vagy a házközösségben élő személy ellen, vagy közhivatalnoki minőségben követik el, a lopás, az értékre való tekintet nélkül büntet.

A tettes kilétét nagyon részletesen kell leírni, mert tudjuk azt, hogy sok egynevű egyén lakik egy és ugyanazon községben. Legpontosabb a leírás akkor, ha a tettes apjának nevét is felemlítjük, mert egy és ugyanazon apának két egynevű gyermeke nincsen.

Hogy azonban az egynevű apa a fiúval össze ne cseréltecsék, szükséges a kort, vagy idős, ifjabb jelzést is feltüntetni.

Az idézés esetleges könnyebb kézbesíthetése végett ajánlatos továbbá tartózkodási helyen kívül a házszámot is jelezni. Végül ajánlatos az esetleges nős, vagy nőtlen állapotot, vallást és foglalkozást, s a sértetthez való viszonyt is megjelölni.

A foglalkozás és a sértetthez való viszony a cselekmény minősítésére is kihat, azért a személyleírás-hoz ezeket is fel kell vennünk. E szerint az első kérdésre a tökéletes felelet a következők pl. ifjabb Kis János, idősb Kis János fia, 27 éves, nőtlen, róm. kath. vallású, 37. házszám alatt lakó pudmericzi lakos napszámos, viszonya a sértett félhez közömbös.

Ha a tettes szökésben van, vagy ismeretlen helyen tartózkodván feltehető, hogy jelentésünk alapján köröztetni fog, úgy teljes személyleírását kell adnunk, melynek ki kell terjednie az előbb leírtakon kívül a testmagasság, a haj, bajusz, szakál, szemöldök, szem színére, a száj, orr, áll, arcz minőségére, ruhája színére és minőségére, a nyelv ismeretre, végre különös ismertető jeleire pl. hogy ragyás, kancsal, szep-lős, béna, sánta, pupos, hebegő, stb. az illető. Miután pedig a cigányok rendszerint hamis nevet mondanak be, okmány hiányában pedig valódi nevük megállapítása bajos, kinézésük pedig társaikkal annyira egyező, hogy személyleírásuk alapján felismerésük vajmi nehéz, a cigányok, ha őket bűnvád ter-heli, *lehetőleg lefényképezendők*, s fényképük a bűn-vádi feljelentéshez csatolandó. Így azután szökésük esetén könnyebben feltalálhatók.

Ha lehetséges a cigányokról újjnyomat veendő fel s ez melléklendő a feljelentéshez.

A második kérdés az, hogy a tettes mit követett el? Itt a leírásnál a tényálladékok lehetőleg a bűn-tető törvénykönyv szavaival kell körülírnunk. Nem helyes tehát pl. azt írni, hogy valaki rabolt, avagy zsarolt valamit, mert lehet, hogy mi rablásnak mond-juk a dolgot, s a tény tárgyilagoss leírásából a bírósá-g zsarolást fog megállapítani. Eppen úgy lehet, hogy mi sikkasztást vélünk fennforogni, s a cselek-mény pedig tulajdonképen lopás.

Nem hibázhatunk azonban, ha a cselekményt tár-gyilagosan írjuk le, pl. a helyett, hogy azt írnök, X, Y, ezüst óráját elrabolta, azt írjuk, X, Y-t az

uton hátulról orozva megtámadta, földre teperte, mel-lére térdepelt, s ezüst zseboráját mellényzsebéből erőszakkal kivéve elmenekült.

Nem hangsúlyozhatni eléggé, hogy a tényleírás-nál a büntető törvénykönyv különösen azon fontos kitételei is kitüntetendők, melyek a cselekmény minő-sítésére nézve döntő befolyással vannak.

Így hogy csak a fontosabbakat emeljem ki, pénz-hamisítás bünteténél feltüntetendő és megállapít-andó, hogy az azon czélból történt-e, hogy a hamis pénz valódi, illetve teljes értékű pénz gyanánt tétés-sék forgalomba, mert ezen kitételek feltüntetése nél-kül nem tudni, hogy büntettről avagy kihágásról van-e szó, miután a minősítésnél csak a fenti körülmény játszik döntő szerepet.

A hamis vádnál feltüntetendő, vajjon a tettes tudva hamisan vádolt-e, mert ha ezt feltüntetni elmulaszt-juk, nem tudhatni hamis vádról, vagy hatóság előtti rágalmazásról van-e szó.

Elkerülhetetlenül szükséges, hogy a tényleírás-ban minden egyes esetben pontosan megjelöltessék, hogy a cselekmény szándékosan, avagy gondatlan-ságból követett el. Ezenkívül a gyilkosságnál kö-rülményesen leírandó és kimutatandó, vajjon a tet-tes szándékát előre fontolta-e meg, mert e nélkül a cselekmény lehet szándékos emberölés, avagy ha szándékosság fenn nem forog, halált okozó súlyos testi sértés is.

Mindezen fontos körülményeket pedig nem elég leírni, hanem azt is fel kell tüntetni, hogy azoknak ki volt a tanuja, vagy azok miből következtethetők. Pl. egy sértetthez írt fenyegető leveléből stb. Végül szükséges a beszámítást kizáró vagy enyhítő körülményeket is szem előtt tartani és felsorolni, mivel a tettesnek bűnvád alá helyezése körül ezen tények lényeges szerepet játszanak.

Úgyanis tudjuk azt, hogy ha valaki valakit szán-dékosan megöl, de szándékát nem előre fontolja meg, szándékos emberölés büntetést követi el, s a szolg.

ut. 117 §-a értelmében elfogandó volna, vagy ennek elmulasztása esetén a vádtanács helyezi vizsgálati fogságba, vagy az ügyész, vizsgálóbíró rendeli előzetes letartóztatását. Máskép áll azonban a dolog, ha valaki az ölést jogos önvédelemből követte el, mely esetben szabad lábon marad, s a cselekmény nem számittatik be a tettesnek.

A tényleírásban továbbá pontosan feltüntetendők a cselekmény tárgyára vonatkozó részletek is, mert csak így felelünk meg kimerítően a második kérdésre, hogy valaki mit követett el. Így a lopott tárgynál annak értékét és a büntető törv. könyv 336. §. 1. pontja értelmében netáni rendeltetését, csalás, sikasztás és tulajdon elleni kihágásnál pedig az okozott kár összegét is fel kell tüntetni, miután mindezek a cselekmény minősítésénél fontos tényezők.

A harmadik kérdés, hogy a tettes a cselekményt hol követte el? A felelet könnyűnek látszik, de vannak esetek, midőn a megállapítás vagy igen nehéz, vagy nem is lehetséges.

Így pl. ha valakit útközben meglopnak, s maga a káros sem tudja, hogy a lopott tárgy hol is ment veszendőbe.

Vannak továbbá esetek, hol épen az elkövetési hely játszik döntő szerepet arra nézve, vajjon a cselekmény büntetendő-e avagy sem?

Pl. testi épség elleni kihágás az is, ha valaki tilalom ellenére a község közelében lő. A feljelentésben tehát ki kell mutatni, hogy a hely, hol a lövés történt a községben, vagy a községtől mekkora távolságra történt, hogy így az ítélkező hatóság meg tudja, büntetendő-e a cselekmény, avagy a hely fekvésénél fogva a község testi épsége már nem volt veszélyeztetve.

Lopásnál pl. az értékre való tekintet nélkül büntetett a cselekmény, ha az temetőben, bekerített helyen, csata, tűzvész stb. színhelyén követtetik el.

Minden esetre a büntető törvénykönyv kitételei itt is szem előtt tartandók, mert rendszerint abból

ítélhető meg, hogy az elbírálás és minősítésnél a hely szerepet játszik-e, avagy a cselekmény elbírálására nézve közömbös-e? Legpontosabb megállapítást követel a hely leírása a tűz keletkezésénél, miután abból fontos következtetések vonhatók. Teszem fel, ha a tűz a kémény mellett ütött ki, úgy gondatlanság, míg ha egy garmada takarmány belülről gyulad ki, öngyuladás, ha zsindeles háztető egyik sarka gyulad ki, talán szándékos felgyújtás vélelmezhető.

E kérdés tisztázásához sokszor nagy mértékben hozzájárul az, ha a nyomozó csendőrközeg jelentéséhez a helyszínének vázlatát vagy egy fénykép-felvételét mellékelheti.

A negyedik kérdés, hogy a tettes a cselekményt kinek segítségével követte el. E kérdés a büntársakra vonatkozik. Fontos ez a kérdés is a minősítés szempontjából, mert tudjuk azt, hogy ha a lopást a tolvajszövetségnek két vagy több tagja követi el, a cselekmény az értékre való tekintet nélkül büntett.

A büntársak megjelölésénél az is elemezendő, vajjon a büntárs, felbujtó, bűnségéd, avagy bűnpártoló végül nem-e tettes-társ volt. E megkülönböztetés nagy horderejű a bíróságra nézve az ítélet hozatalánál, mert tudjuk, hogy más büntetés vár a felbujtóra, és más a bűnségédre. Már a bűncselekmény véghezvitelének módjából is megállapítható, vajjon egyedül dolgozott-e a tettes, vagy voltak-e büntársai; pl. egy pénzszekrény ellopása és feltörésénél kétségtelen, hogy többen működtek közre, viszont a tettes kilétéből is következtethető, vajjon magától eszelte-e ki a dolgot, vagy együttüségénél fogva feltelezhető, hogy más bujtotta fel s ő csak eszköz volt az értelmi szerző kezében.

Hiba volna tehát ezekre is ki nem terjeszkedni, mert az éleslátó vizsgálóbíró sokszor már a feljelentés átolvasásánál is kételkedhetik a bűnrészesek hiányában, s pótmegállapításokra és tovább kutatásra hívja fel az örsöt.

Nagyon természetes, hogy a büntársak megneve-

zésénél a személyazonosságot éppen oly körülményesen kell kifejezünk, mint azt a tettesnél leirtam.

Nem mulasztatom el hangsúlyozni, hogy bekísérés alkalmával a fogházőr illetve felügyelő figyelmét is fel kell hívni a bekísértek kiletére, mert megtörténhetik, hogy addig is, míg a vizsgálóbíró e tekintetben intézkedik, a fogházőr olyképpen zárja össze a bekísérteket hogy kikérdezésükig öszsze beszélhetnek épen azok, kiknek együtt lenniök nem volna szabad.

Egy tolvajszüvetkezet bekísérésénél, a különzárást már eleve kell szorgalmazni a fogházfelügyelőnél.

A mennyiben egy orgazdáról mint büntársról is van szó, külön ki kell mutatni, hogy tényleg tudva segédkezett-e az orgazda, a tolvaj, csaló, rabló, vagy sikkasztóknak, mert a nélkül legfeljebb a tulajdon elleni kihágás süthető rájuk (lásd kih. bünt. törv. k. 129., 131., 132. §§-ait).

Az ötödik kérdés az, hogy *miért* követte el a tettes a cselekményt? T. i. boszúból, haszonlesésből, beteges vágyból, (pyromania) a tűznél, (cleptomania) a lopásnál, (nymphomania) a szemérem elleni bűntetteknél; nyomorból, hülyeségből, ittas állapotánál, vérengző természeténél, tul fiatal koránál fogva, mert a bűnösség felismerésére szükséges képességgel még nem birt, pajkosságból, godatlanságból, megrögzött gonoszságból, szokásos büntetteseknél stb.

Mindezen körülmények felsorolása igen fontos egyrészt az cselekmény minősítése, másrészt a büntető törvénykönyv 89. §-a alapján a büntetések kiszabásánál. Ugyanis az ok lehet súlyosbító, de lehet enyhítő is, s ezek latba vetésével ítélkezik a bíró, s szabja ki a büntetést.

A minősítésnél annyiban fontosak e körülmények, mert pl. ha valaki boszuvágyból öl, gyilkosság tételezhető fel, míg ha csupán ittasságánál fogva, úgy ki van zárva a gyilkosság, s a további szándék szerint emberölés vagy halált okozó súlyos testi sértés foroghat csupán szóban.

A hatodik kérdés az, *hogyan* — és esetleg minő eszközzel — lett a cselekmény elkövetve? Itt élnünk kell azon szavakkal, melyeket a tanuk mondanak, s saját feltevésünket hagyjuk el, mert ezek a vizsgálóbíró csak zavarják.

Az elkövetés módozataiból ismeri fel a bíró a cselekményt, s a tettes gonoszságát. Pl. lopásnál tudjuk azt, hogy ha valaki hamis vagy ellopott kulccsal, közhivatalnoki jelleg vagy hatósági megbízás szinlelésével követi el azt, úgy az, az értékre való tekintet nélkül büntett. Az elkövetési módozat az ítéletre nézve is befolyással lehet.

Így tudok rá esetet, hogy egyik gyilkosra a halálos ítéletet azon fontos oknál fogva mondták ki, mert cselekményét brutális kegyetlenséggel, az áldozat testrészeinek feldarabolásával követte el.

Végso kérdés az, hogy a tettes cselekményét *mikor* követte el.

E kérdés fontos a cselekmény minősítésére nézve is, mert tudjuk azt, pl. hogy ha valaki egy lelkeszt szóval vagy tetleg sért meg, becsületsértést, vagy testi sértést követ el; másképp áll azonban a dolog, ha azt a vallási szertartás közben teszi valaki, mert ekkor már vallás és ennek szabad gyakorlata elleni vétséget követ el.

Fontos szerepet játszik az ítélethozatalnál a cselekmény elkövetésének ideje is.

Mert pl. 5-10 évig terjedhető fegyházzal büntetik a tettes, ha házat, kunyhót stb. oly időben gyújt fel, midőn abban senki sem tartózkodik; 10-15 évig terjedhető fegyházzal, ha a 422. §. 1. pontjában meghatározott valamely tárgyat oly időben gyújt fel, midőn abban egy vagy több ember tartózkodik.

Fentiekből látjuk egyuttal, hogy nem elég azt jelezni a feljelentésben, hogy a cselekmény pl. f. h. 10 é. n. d. e. 8 óraker történt, hanem az időt oly körülírással is meg kell jelölni, mely éppen az illető cselekményénél akár a minősítésre, akár az ítélet kiszabására nézve fontos.

De fontos az idő pontos meghatározása a tettes vagy terhelt alibiijének megállapítása végett is.

Leírva a tényálladékot, következik a bizonyítás. Ez többféleképpen történik, és pedig vagy tanuk állításával, vagy összetett bizonyítékok alapján. A csendőr előtt tett beismerés a fentiek hiányában bizonyítékot nem képez, s avval nem is szabad megelégednünk.

A tanuk kiletét is oly körülményesen kell leírni, hogy a beidézéskor biztosan feltaláltságosan, esetleg személyesere elő ne forduljon, mert az ilyesmi főls kiadásokkal és a tárgyalás elhalasztásával szokott járn. Leghelyesebb a teljes név, kor, vallás, lakhely, házsám és foglalkozás feltüntetésével jelölni meg a tanukat. A tanuk előadásait pedig a valóságnak megfelelően és olyképpen kell leírni, a mint azok a dolgot tényleg előadták.

A jelentés hitelül ki kell emelnünk azt is, hogy ezen, vagy azon tanu kikérdezése mely bizalmi férfiak jelenlétében történt. Ugyanis a bíró azon esetben, ha a tanuk előtte másképp adják elő a dolgot, mint a hogy a csendőr jelenti, a bizalmiférfiakat is beidézi és kihallgatja, s ezek jelentéséből bírálja meg, hogy már most ki mond igazat, a csendőr jelentette valótlan, avagy a tanu ferdítette el előbbi előadását, miből esetleg a tanuk összebeszélésére, vagy a terhelt általi befolyásolására is következtet, mely utóbbi esetben a terheltet jogában áll letartóztatni.

Az összetett bizonyítékok a bünjelek és talált nyomokból állítandók össze.

Igy összetett bizonyíték, ha a terhelt a cselekmény elkövetésekor való hollétét, alibijét, igazolni nem tudja, ujjnyomai a daktyloscopia útján azonosaknak minősíttetnek az ablakon vagy üvegen talált nyomokkal; ruháján pl. a gyíkosságból eredő vérnyomok látszanak; házkutatáskor a lopott tárgy a tettes lakásán találtatik fel stb.

A terhelt kikérdezésének tárgyalásánál okvetlen fel kell tüntetnünk a jelenvolt bizalmiférfiak neveit

is, és pedig azért, nehogy a terhelt azzal vádoljon meg bennünket, hogy kényszer alatt adta elő a leírtakat, voltaképpen azonban nem úgy történt a dolog, vagy, hogy nem ő a tettes.

Mindezekkel körülbelül kimerítettük a feljelentés szövegezését; s egyuttal meggyőződhattünk arról is, hogy a feljelentés helyes szövegezéséhez a büntető törvénykönyv igen alapos ismerete kívántatik. A nélkül nem tudunk a cselekményről szakértőleg írni, s jelentésünköl a vizsgálóbíró nem merít egyéb hasznot, mint hogy épen tudomást nyer a dologról, s csak hosszú vizsgálat során gyűjtheti össze azon adatokat, melyeket különben egy alaposan megszerkesztett jelentéséből mindjárt kivehetett volna.

Milyen legyen egy csendőrségi laktanya?

Irta: Pfeiffer Károly csendőrszázados.

A népesedéssel, a gazdasági és sociális viszonyokkal kell, hogy lépést tartson a közbiztonsági szolgálat tökéletesítésére is. Ma már nemcsak városokban és járási székhelyeken állíttatnak fel csendőrségi őrsök, — hol laktanyául alkalmas épületek nagyobb nehézség nélkül voltak találhatóak, — hanem oly jelentéktelen félreeső helységeken is, hol megfelelő elhelyezés csak új építkezés által biztosítható. Akad mindenhol vállalkozó, ki laktanyát épített és épült is már ily módon az országban számtalan csendőr-otthon, de részint azért, mert a tervet a csendőrség beléletével ismeretlen építőmester készítette, részint mert a laktanyák egyes őrsparancsnokok szakképzetlen utmutatásával építettek s azonfelül igen sokba is kerültek — céljuknak költséges átalakítások után is alig felelnek meg.

Sok laktanyát láthatni a község egy félreeső zu-

gában egymás végébe rótt lakhelyiségekkel, egy hosszú sorban akként megépítve, hogy valamennyi ajtó az udvarra nyílik; a nagy térfoglalás, költséges alapozási munkák, szükségtelen falak, s roppant nagy fedélzet — oly sokba kerültek a tulajdonosnak, hogy az aránylag csekély bérösszeg a befektetett tőke alig 2%-át jövedelmezte; e mellett a benne elhelyezett legénység télvi idején majd megfagyott, a szabadba nyíló ajtók, és két oldalon szélnek, hidegnek kitett falak mögött; gazdálkodását pedig felémésztette az elhasznált nagy mennyiségű tüzelőanyag. Mindezen felül az örs létezéséről csak a szomszédok birtak tudomással — ügyes-bajos emberek csak hosszú keresés után találhattak rá.

Időszertű tehát megoldani a kérdést, hogy milyen is legyen egy jó csendőrségi laktanya?

1. Feküdjék az forgalmi góczpontban, könnyen megközelíthető helyen; községhez, postahivatalhoz közel, — lebujok, kocsimák és tűzveszélyes épületektől lehető távol. Külön bejárata és tágas udvara, jó vizet tartalmazó kútja és elég nagy konyhakertje legyen.

2. Birjon csak a legszükségesebb lakhelyiségekkel oly czélszerű elosztásban, hogy míg egyrésztől az építkezés kevésbe kerül, kényelmes, lakályos, meleg otthont adjon a legénységnek; teljesen külön választva lakhassék a nős altiszt; elegendő mellék helyiség álljon rendelkezésre; minél kevesebb kulfossal lehessen elzárni padlást, pinczét, kamrát.

Ezen főbb szempontok figyelembe vételével készültek el a mellékelt alaprajzokban jó csendőrlaktanyák tervei, melyek természetesen a létszám és helyi viszonyok szerint megfelelően változtathatók.

Az alaprajzi beosztás és a helyiségek méretei a mellékelt tervrajzokból vehetők ki.

Az 1. számú mintaterv egy nős és 5 nőtlen lovas csendőrlaktanyát ábrázol, mely azonban az istálló épület elhagyása által ugyanily létszámú gyalog csendőrs részére is megfelel.

Viszont a 2. számú mintaterv, mely 1 nős és 5 nőtlen gyalog csendőr elhelyezésére szolgáló laktanyát ábrázol, az istálló épület hozzávétele által lovasörs részére is építhető.

A homlokzat városban — utczasorba, a járda szélig tolható elő, — falu helyen 2—3 méternyi térközöt hagyunk az út árka és épület homlokzat között virágos kertnek és porfogónak.

A böröndöskamrából létszámszaporítás esetén kevés költséggel még egy legénységi szoba is elválasztható.

Az épületek részletei a metszetekből vehetők ki.

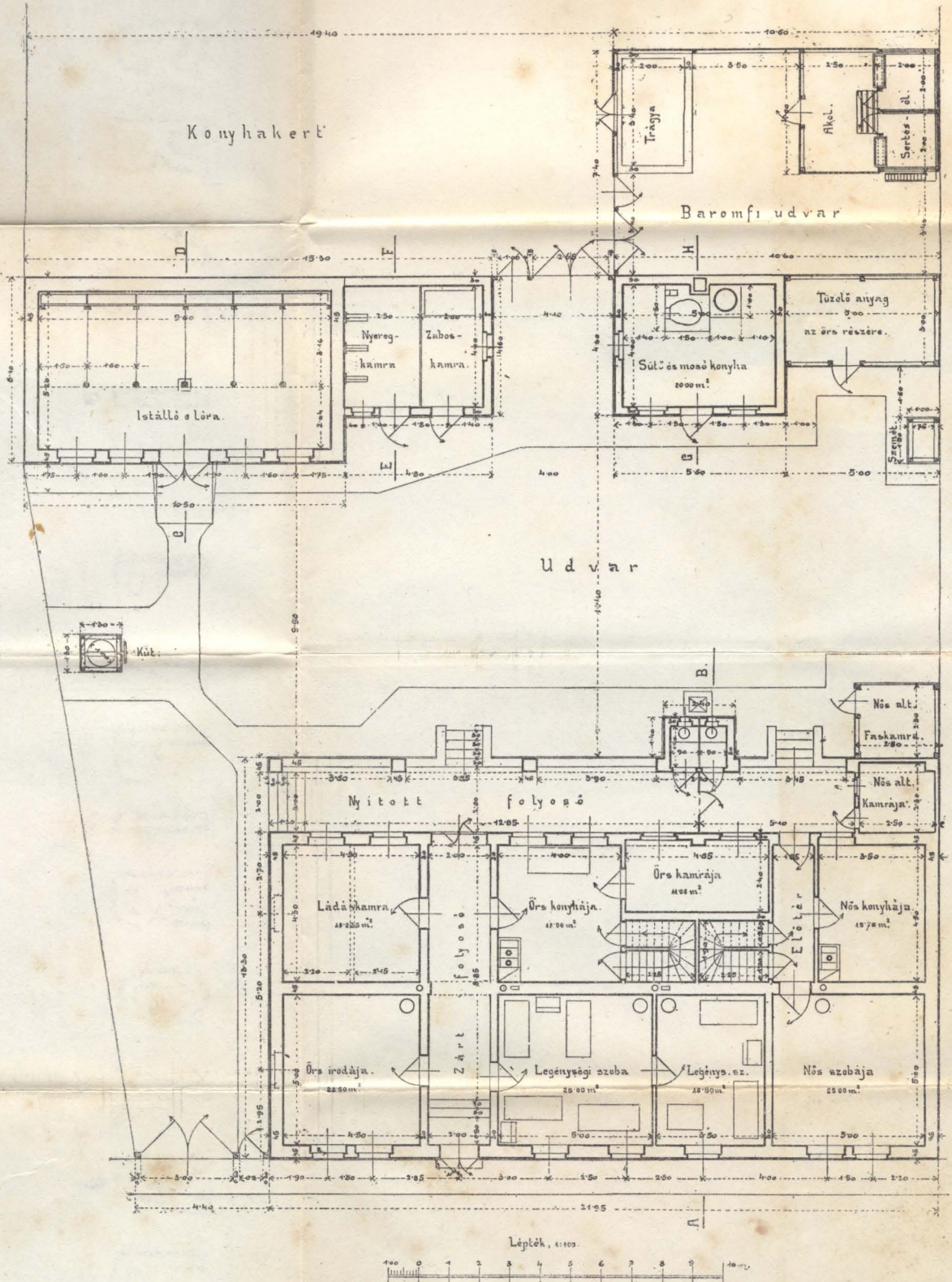
Az építési anyagok és az egyes szerkezetek a helyi viszonyoknak megfelelően lesznek megválasztandók.

Csendőrörs-laktanya 1. számú mintaterve.

1 nős és 5 nőtlen lovascsendőr részére.

Tervezte: Pfeiffer Károly, csendőrszázados.

Műszakilag kidolgozta: Magyar Dezső, katonai építésmérnök.

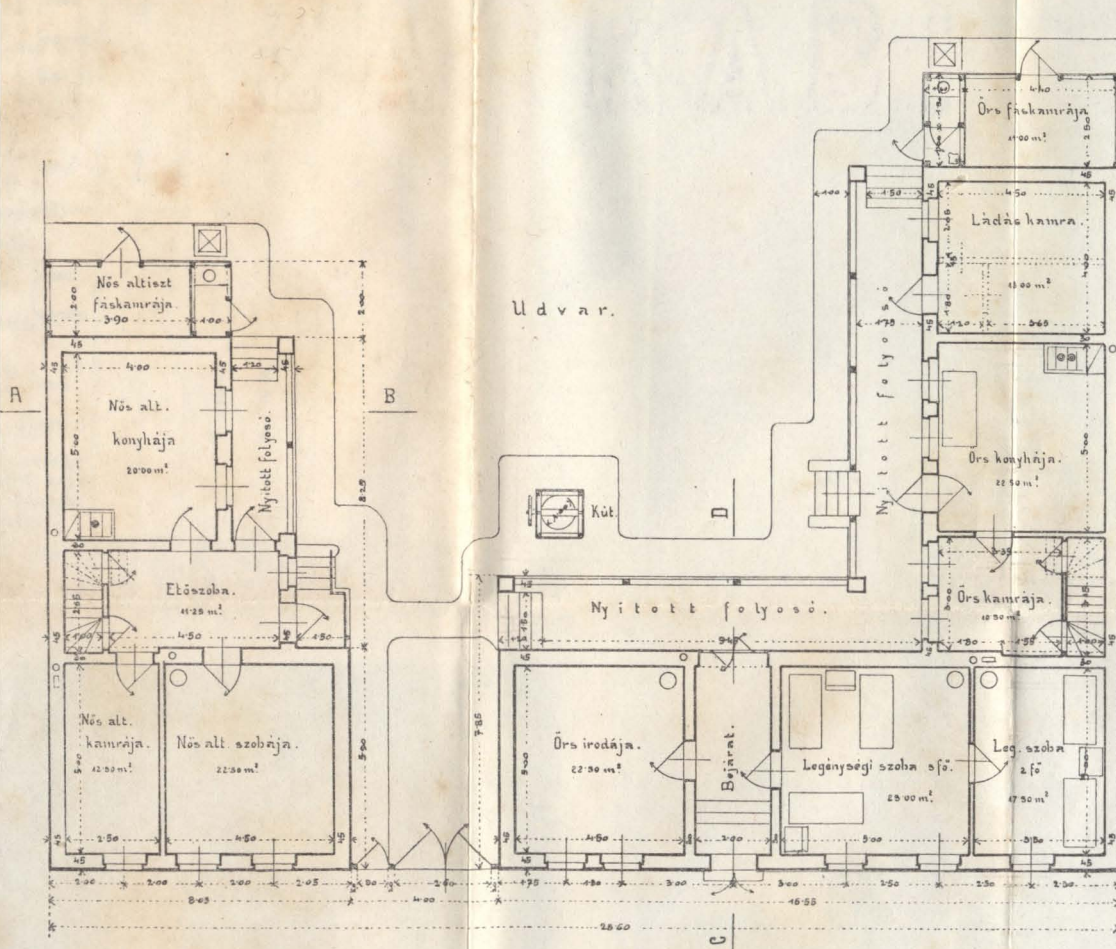

Csendőrrés-laktanya 2. számú mintaterve.

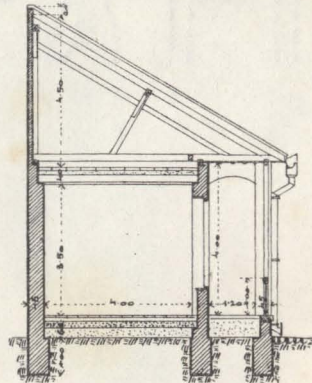
1 nő és 5 nőtlen gyalogsendőr részére.

Tervezte: *Ambrus Gyula*, csendőrhadnagy-számvivő.

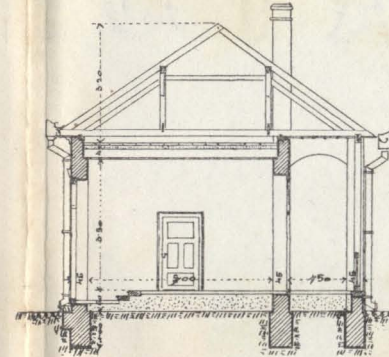
Műszakilag kidolgozta: *Magyary Dezső*, katonai építész-mérnök.

A-B Metszet. 1:100.

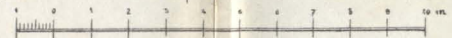
C-D Metszet. 1:100.

Homlokzat. 1:200.

Lépték: 1:100.

Tevékenységi kimutatás

a csendőrkerületekben az 1906. évben teljesített
közbiztonsági szolgálatokról.

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
Fel ségértés:								
előfordult	3	.	5	5	.	1	.	14
kiderített } eset	3	.	5	5	.	1	.	14
elfogott	.	.	.	2	.	1	.	3
feljelentett } egyén	3	.	5	3	.	.	.	11
A király, a királyi ház tagjainak bántalmazása, a király megsértése:								
előfordult	4	8	6	7	3	4	2	34
kiderített } eset	4	8	6	7	3	4	2	34
elfogott	1	1
feljelentett } egyén	4	7	8	7	3	6	1	36
A hűtlenség:								
előfordult
kiderített } eset
elfogott
feljelentett } egyén
A lázadás:								
előfordult	.	.	1	2	.	.	2	5
kiderített } eset	.	.	1	2	.	.	2	5
elfogott	.	.	3	.	.	.	1	4
feljelentett } egyén	.	.	48	2	.	.	1	51
A hatóságok, országgyűlési tagok, vagy hatósági közegek elleni erőszak:								
előfordult	210	273	262	342	146	166	198	1597
kiderített } eset	209	271	262	342	143	166	198	1591
elfogott	42	60	55	107	51	63	47	425
feljelentett } egyén	339	623	597	575	369	274	350	3127

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
Az alkotmány, a törvény, a hatóságok vagy hatósági közegek elleni erőszak:								
előfordult	18	22	33	17	44	9	8	151
kiderített } eset	18	20	33	12	44	9	8	144
elfogott	9	25	5	7	9	3	1	59
feljelentett } egyén	108	101	153	78	159	24	13	636
A magánosok elleni erőszak:								
előfordult	44	80	165	103	57	69	55	573
kiderített } eset	44	80	165	103	57	69	55	573
elfogott	1	159	10	25	7	25	12	239
feljelentett } egyén	316	391	523	607	411	408	272	2928
A polgárok választási joga ellen elkövetett büntettek és vétségek:								
előfordult	2	12	6	5	2	.	19	46
kiderített } eset	2	12	6	5	2	.	19	46
elfogott	3	.	5	.	.	.	5	13
feljelentett } egyén	65	62	7	8	3	.	24	169
A vallás és annak szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségek:								
előfordult	8	4	5	21	17	10	5	70
kiderített } eset	8	4	5	21	17	10	5	70
elfogott	.	.	1	4	.	1	1	7
feljelentett } egyén	37	9	13	46	71	28	21	225
A személyes szabadságnak, a házjognak, továbbá a levél- és távirtdatoknak közhivatalnok általi megsértése:								
előfordult	2	5	4	5	.	1	5	22
kiderített } eset	2	5	4	5	.	1	5	22
elfogott	.	1	1	2
feljelentett } egyén	2	2	9	11	.	1	5	30

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
A pénzhamisítás:								
előfordult	81	108	183	60	30	79	72	613
kiderített } eset	80	105	178	59	30	79	68	599
elfogott	23	16	52	13	.	52	4	160
feljelentett } egyén	99	132	241	79	39	108	95	793
A hamis tanuzás és hamis eskü:								
előfordult	10	11	14	6	8	8	25	82
kiderített } eset	10	11	14	6	8	8	25	82
elfogott	2	.	1	5	2	2	1	13
feljelentett } egyén	15	15	23	10	6	8	34	111
A hamis vád:								
előfordult	4	3	12	5	4	6	8	42
kiderített } eset	4	3	12	5	4	6	8	42
elfogott	1	.	2	3
feljelentett } egyén	4	3	8	5	5	7	11	43
A szemérem elleni büntettek és vétségek:								
előfordult	59	149	173	139	55	132	68	775
kiderített } eset	59	148	172	139	54	132	68	772
elfogott	25	24	22	34	12	36	9	162
feljelentett } egyén	63	160	167	145	72	138	107	852
Kettős házasság:								
előfordult	1	.	1	1	.	.	1	4
kiderített } eset	1	.	1	1	.	.	1	4
elfogott
feljelentett } egyén	1	.	2	1	.	.	2	6
A családi állásra vonatkozó büntettek és vétségek:								
előfordult	2	4	3	7	5	2	6	29
kiderített } eset	2	4	3	7	4	.	6	26
elfogott	2	1	2	.	.	.	1	6
feljelentett } egyén	1	6	3	8	6	.	7	31

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
A rágalmazás és becsületsértés								
előfordult } eset	262	449	758	909	463	424	287	3552
kiderített } eset	262	449	758	908	438	424	287	3546
elfogott } eset	1	3	7	3	12	5	21	52
feljelentett } egyén	313	547	875	960	534	551	336	4116
Az ember élete elleni büntettek és vétségek:								
előfordult } eset	308	683	659	567	379	448	458	3502
kiderített } eset	297	656	645	560	365	446	437	3406
elfogott } eset	148	313	314	262	164	194	187	1582
feljelentett } egyén	293	632	559	549	339	456	434	3262
A párviadal:								
előfordult } eset	.	2	10	10	3	2	8	35
kiderített } eset	.	2	10	10	3	1	6	32
elfogott } eset	3	3
feljelentett } egyén	.	11	39	28	6	5	4	93
A testi sértés:								
előfordult } eset	3362	3772	4344	5799	2307	3379	3070	26033
kiderített } eset	3253	3743	4339	5791	2263	3364	3024	25777
elfogott } eset	81	88	134	267	208	195	88	1061
feljelentett } egyén	5296	5669	7430	9015	3710	5833	4851	41804
A közegészség elleni büntettek és vétsé- gek:								
előfordult } eset	2	5	19	64	3	11	4	108
kiderített } eset	2	5	19	64	3	11	4	108
elfogott } eset	.	.	2	5	.	.	.	7
feljelentett } egyén	2	5	30	127	4	25	26	219
A személyes szabad- ságnak megsértése magánszemélyek által:								
előfordult } eset	15	35	14	10	4	8	8	94
kiderített } eset	15	35	14	10	4	8	8	94
elfogott } eset	.	2	.	1	.	1	.	4
feljelentett } egyén	26	93	31	26	17	9	27	229

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
A levél- és táv- sürgönytitok meg- sértése:								
előfordult } eset	4	1	10	4	1	.	8	28
kiderített } eset	4	1	10	4	1	.	8	28
elfogott } eset	1	.	1	2
feljelentett } egyén	6	1	12	10	.	.	7	36
A titok tiltott fel- fedezése:								
előfordult } eset	.	1	.	1	.	1	.	3
kiderített } eset	.	1	.	1	.	1	.	3
elfogott } eset
feljelentett } egyén	.	1	.	1	.	1	.	3
A magánlak meg- sértése magánszemé- lyek által:								
előfordult } eset	324	289	497	696	220	337	284	2647
kiderített } eset	323	288	496	693	219	333	284	2636
elfogott } eset	11	10	17	57	20	26	13	154
feljelentett } egyén	493	445	877	1218	441	542	500	4516
A lopás:								
előfordult } eset	5331	6091	9971	7768	5673	5285	3708	43827
kiderített } eset	5041	5445	9351	7185	5110	4908	3590	40630
elfogott } eset	539	634	1205	1180	1042	1431	411	6442
feljelentett } egyén	6131	6372	9995	8138	5662	1536	4188	39022
A rablás és zsaro- lás:								
előfordult } eset	208	323	358	368	168	117	202	1744
kiderített } eset	203	310	354	364	166	111	202	1710
elfogott } eset	88	95	219	143	96	83	140	864
feljelentett } egyén	353	520	451	486	204	116	509	2339
A sikkasztás, zár- tórás és hűtlen kezelés:								
előfordult } eset	171	181	346	290	165	186	156	1495
kiderített } eset	170	181	346	290	164	185	145	1481
elfogott } eset	9	30	30	29	19	47	10	174
feljelentett } egyén	231	179	352	262	158	147	187	1516

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
A jogtalan elsajátítás:								
előfordult } eset	172	179	309	290	135	184	121	1390
kiderített } eset	172	177	307	288	132	180	119	1373
elfogott } egység	2	5	3	3	6	4	1	24
feljelentett } egység	270	225	414	374	203	235	177	1898
Az orgazdaság és bűnpartolás:								
előfordult } eset	546	629	1087	601	700	504	294	4361
kiderített } eset	546	626	1087	595	700	504	294	4352
elfogott } egység	7	14	60	28	26	17	8	160
feljelentett } egység	679	764	1220	730	892	664	383	5332
A család:								
előfordult } eset	153	316	404	351	160	212	155	1751
kiderített } eset	152	306	404	350	158	209	151	1730
elfogott } egység	23	48	68	16	26	49	29	259
feljelentett } egység	150	347	426	317	148	204	168	1760
Okirathamisítás:								
előfordult } eset	39	70	107	104	47	93	82	542
kiderített } eset	39	70	104	103	44	92	82	534
elfogott } egység	4	12	16	14	30	14	8	98
feljelentett } egység	44	54	110	106	31	98	119	502
Orvosi és községi hamis bizonyítványok kiállítása és használása:								
előfordult } eset
kiderített } eset
elfogott } egység
feljelentett } egység
Bélyeghamisítás:								
előfordult } eset	.	.	1	1	1	.	2	5
kiderített } eset	.	.	.	1	1	.	2	4
elfogott } egység
feljelentett } egység	.	.	.	1	1	.	5	7

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
Csalárd és vétkes bukás:								
előfordult } eset	4	6	6	10	2	8	2	38
kiderített } eset	4	6	6	10	2	8	2	38
elfogott } egység	.	.	.	2	.	.	.	2
feljelentett } egység	5	8	10	9	3	14	2	51
Más vagyonának megrongálása:								
előfordult } eset	618	836	1018	1079	714	616	630	5511
kiderített } eset	613	798	1009	1055	694	599	615	5383
elfogott } egység	7	8	14	26	22	16	3	106
feljelentett } egység	998	1465	1787	1698	1193	1125	1286	9552
A gyújtogatás:								
előfordult } eset	1190	2924	2432	2239	1622	2121	977	13505
kiderített } eset	998	2298	2057	1498	1121	1573	847	10392
elfogott } egység	30	62	58	52	41	32	32	307
feljelentett } egység	1014	1869	1820	1426	1220	1489	937	9775
Vizáradás okozás:								
előfordult } eset	.	.	21	2	8	4	1	36
kiderített } eset	.	.	14	2	4	3	1	24
elfogott } egység
feljelentett } egység	.	.	16	2	4	7	1	30
Vaspályák, hajók, távirtdák megrongálása és egyéb közbizt. veszélyes cselekmények:								
előfordult } eset	25	27	43	29	31	59	36	250
kiderített } eset	24	24	41	28	25	46	33	221
elfogott } egység	1	.	2	2	.	.	.	5
feljelentett } egység	45	69	73	67	136	173	50	613
A foglyok megökötetése:								
előfordult } eset	2	2	.	4
kiderített } eset	2	2	.	4
elfogott } egység	1	.	1
feljelentett } egység	2	2	.	4

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben							
A fegyveres erő elleni büntettek és vétségek:								
előfordult	16	30	63	32	5	26	26	198
kiderített	16	30	63	32	5	26	25	197
elfogott	11	28	58	25	4	27	26	179
feljelentett	6	4	11	9	2	1	4	37
A hivatali és ügyvédi büntettek és vétségek:								
előfordult	2	9	4	6	2	.	4	27
kiderített	2	9	4	6	2	.	4	27
elfogott	.	.	3	.	.	.	3	6
feljelentett	2	9	1	8	3	.	1	24
Egyéb törvényekbe ütköző büntettek és vétségek:								
előfordult	113	118	282	514	73	81	50	1231
kiderített	113	118	282	514	72	81	50	1230
elfogott	16	27	52	49	21	45	14	214
feljelentett	68	155	208	502	88	65	67	1153
Kir. járásbiróságok hatáskörébe utalt kihágások:								
előfordult	671	1171	1224	1793	908	873	660	7300
kiderített	666	1166	1211	1780	895	873	653	7244
elfogott	6	27	25	68	31	64	15	230
feljelentett	1114	1995	2037	2641	1573	1503	1115	11978
Közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások:								
előfordult	10063	18310	15264	41503	10182	21501	9018	125841
kiderített	10056	18241	15245	41464	10159	21483	9016	125664
elfogott	348	1969	1590	7966	2572	5747	374	20567
feljelentett	20327	31911	25798	58566	18968	32813	16004	205417

Táblázat

a magy. kir. csendőrlegénység részére az 1885. évi XI. t. cz. 28. §., illetve az 1881. évi LXXI. t. cz. 4. §-a értelmében egyszersmindenkorra kijáró végkielégítésről.

Betöltött szolgálati idő, év		Csendőr részére			Őrsvezető részére			Őrmester részére					
		Zsold évi 803 K napi 2 K 20 fill. (90 napra)	ha napi			Zsold évi 1000 K 10 f. napi 2 K 44 f. (90 napra)	ha napi			Zsold évi 1200 K 85 f. napi 3 K 29 f. (90 napra)	ha napi		
			30	40	50		40	50	60		40	50	60
-tól	-ig	fillér szolg. pótdíjat élvez			fillér szolg. pótdíjat élvez			fillér szolg. pótdíjat élvez					
A 3 évi csend- őrségi szolgál- lati kötelezett- ség lejártá előtt		198 K	—	—	—	246 K 60 f.	—	—	—	296 K 10 f.	—	—	—
3	5	—	802	—	—	—	1000	—	—	—	1200	—	—
5	10	—	1606	1898	1970	—	2000	2366	2438	—	2402	2766	2840

T á b -

a magy. kir. csendőrlegénység részére az 1881.
nyugdíj összegekről

Betöltött szolgálati idő, év	Csendőr részére							Őrsvezető részére							
	h a n a p i							h a n a p i							
	30	40	50	70	80	90		40	50	60	80	90	100		
	fillér, vagyis évi							fillér, vagyis évi							
	109	50	—	182	50	—	292	328	50	—	365	—	—		
—	10	268	268	316	328	352	364	378	334	334	394	406	—	—	—
10	15	268	268	316	328	352	364	378	334	334	394	406	430	442	456
15	20	302	302	356	370	396	410	424	376	376	444	458	484	498	512
20	25	402	402	474	492	530	548	566	500	500	592	610	646	664	682
25	30	502	502	594	616	662	684	708	626	626	740	762	808	830	854
30	35	602	602	712	740	794	822	848	750	750	886	914	970	996	1024
35	40	702	702	830	862	926	958	990	876	876	1034	1066	1130	1162	1194
40	—	802	802	948	986	1058	1094	1132	1000	1000	1182	1220	1292	1328	1366
							K	f.					K	f.	
Zsold	1 napra	—	—	—	—	—	2	20	1 napra	—	—	—	2	74	—
járan-	28 " " " " " "	—	—	—	—	—	61	60	28 " " " " " "	—	—	—	76	72	—
dóság	29 " " " " " "	—	—	—	—	—	63	80	29 " " " " " "	—	—	—	79	46	—
	30 " " " " " "	—	—	—	—	—	66	—	30 " " " " " "	—	—	—	82	20	—
	31 " " " " " "	—	—	—	—	—	68	20	31 " " " " " "	—	—	—	84	94	—
	Egy köz. évre	—	—	—	—	—	803	—	Egy köz. évre	—	—	—	1000	10	—

l á z a t

évi LXXI. t. cz. értelmében kijáró évenkénti
(összegek koronában).

Betöltött szolgálati idő, év	Őrmester részére							Járás- és törzsőrm. részére							
	h a n a p i							h a n a p i							
	40	50	60	80	90	100		40	50	60	80	90	100		
	fillér, vagyis évi							fillér, vagyis évi							
	146	182	219	292	328	365	—	146	182	219	292	328	365		
—	10	400	400	462	474	—	—	—	480	480	540	552	578	—	—
10	15	400	400	462	474	498	510	522	480	480	540	552	578	590	602
15	20	450	450	518	532	560	574	588	540	540	608	622	650	664	676
20	25	600	600	692	710	746	764	782	720	720	812	830	866	884	902
25	30	750	750	864	888	932	956	978	900	900	1014	1036	1082	1106	1128
30	35	900	900	1038	1064	1120	1146	1174	1080	1080	1216	1244	1298	1326	1354
35	40	1050	1050	1210	1242	1306	1338	1370	1260	1260	1420	1452	1516	1548	1580
40	—	1200	1200	1384	1420	1492	1530	1566	1440	1440	1622	1658	1732	1768	1804
							K	f.					K	f.	
Zsold	1 napra	—	—	—	—	—	3	29	—	—	—	—	—	—	—
járan-	28 " " " " " "	—	—	—	—	—	92	12	—	—	—	—	—	—	—
dóság	29 " " " " " "	—	—	—	—	—	95	41	Egy hóra	—	—	—	120	—	—
	30 " " " " " "	—	—	—	—	—	98	70	—	—	—	—	—	—	—
	31 " " " " " "	—	—	—	—	—	101	99	—	—	—	—	—	—	—
	Egy köz. évre	—	—	—	—	—	1200	85	Egy évre	—	—	—	1440	—	—